

OSALLISUUTTA KIRKON NUORISOTYÖSSÄ –

Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyön
teemailtojen kehittämishanke

Noora Soukkio
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA YHTEISTYÖTAHO.....	7
2.1 Lähtökohdat	7
2.2 Yhteistyötaho, Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyö	7
2.3 Aikaisemmat kehittämishankkeet, produktiot ja tutkimukset.....	8
3 NUORUUS	11
3.1 Nuoruuden kehitystehtävät	11
3.2 Nuorten sosiaaliset suhteet.....	12
3.3 Nuorten vapaa-aika.....	12
3.4 Nuorten yksinäisyys ja syrjäytyminen	13
3.5 Nuorisokulttuuri	14
4 KRISTILLINEN KASVATUS	16
4.1 Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet	16
4.2 Kohtaaminen	18
4.3 Nuoren hengellisyyden tukeminen	19
4.4 Hartaus ja hartauskirjallisuus	21
5 KIRKON NUORISOTYÖ.....	22
5.1 Kristillinen kasvatusta kirkon nuorisotyössä.....	22
5.2 Kirkon nuorisotyö ja sen historia	23
6 OSALLISUUS	27
6.1 Osallisuuden määritelmä.....	27
6.2 Osallisuus nuorisotyössä	28
6.3 Seurakuntayhteys	31
6.4 Kulttuurinen nuorisotyö	33
7 TEEMAILTOJEN SUUNNITTELUN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	35
7.1 Draamakasvatus, seikkailupedagogiikka ja roolityöskentely.....	35
7.1.1 Draamakasvatus	35
7.1.2 Seikkailupedagogiikka.....	36
7.1.3 Roolityöskentely	37
7.2 Media- ja pelikasvatus.....	37
7.2.1 Mediakasvatus	37
7.2.2 Pelikasvatus	39
7.3 Musiikkikasvatus	39
7.4 Ruoka ja sen yhteisöllinen näkökulma	41
7.5 Askartelu	41

8 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET.....	43
9 TEEMAILTOJEN TOTEUTUS JA TEORIA KÄYTÄNNÖSSÄ	44
9.1 Teemailtojen toteutus.....	44
9.2 Teoreettisten lähtökohtien vaikutus teemailtoihin	46
9.3 Toinen ja kolmas teemailta: Tietovisa & teatteri.....	49
9.4 Neljäs, kuudes ja kahdeksas teemailta: Media, peli ja elokuva	50
9.5 Seitsemäs teemailta: Musiikki	50
9.6 Yhdeksäs ja kymmenes teemailta: Ruoka & askartelu	50
10 PROSESSIN KUVAUS JA KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI	52
10.1 Prosessin kuvaus	52
10.2 Kehittämishankkeen arviointi	53
11 POHDINTA.....	56
11.1 Opinnäytetyön työstäminen.....	56
11.2 Tavoitteiden toteutuminen käytännön ja teorian valossa	56
11.3 Kehittämishankkeen toimivuus ja kehittämisideoita	58
11.4 Oma ammatillinen kasvu	58
LÄHTEET	60
LIITE 1: Palautekysely.....	66
LIITE 2: Palautekyselyn vastaustaulukot.....	69

TIIVISTELMÄ

Soukkio, Noora. OSALLISUUTTA KIRKON NUORISOTYÖSSÄ – Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyön teemailtojen kehittämishanke. Syksy 2015, 73 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö oli kehittämishanke, jossa järjestettiin teemailtoja Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyölle. Tavoitteena oli osallistaa nuoria teemailtoihin ja vahvistaa heidän osallisuuttaan, yhdessäoloaan, hengellistä kasvuaan ja omaa minuuttaan kirkon nuorisotyön kautta. Tavoitteena oli myös antaa nuorille vaikuttamisen mahdollisuus heille tarjotun toiminnan suunnitteluun. Tarkoituksena oli luoda turvallinen ilmapiiri ja ympäristö sekä löytää toimintamuodon paikka Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyössä, jolloin se jatkuisi myös hankkeen jälkeen. Kullakin teemaillalla oli myös opinnäytetyön sisäisiä tavoitteita, jotka nousivat teoreettisista lähtökohdista.

Kehittämishanke oli työelämälähtöinen, ja idea viikonloppuna järjestettävästä toiminnasta tuli Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyöltä. Tämän pohjalta lähdettiin kehittämään Teemaillat-toimintaa, joka koostui kymmenestä erilaisesta illasta. Iltojen valikoituminen tapahtui teoreettisten lähtökohtien pohjalta keskittyen nuoria kiinnostaviin aiheisiin. Kehittämishankkeen kannalta tärkeää oli myös nuorten osallisuus ja sitä kautta iltojen suunnittelu, sekä niiden sisältöihin vaikuttaminen.

Opinnäytetyön kehittämishankkeen kannalta oleellisia teoreettisia lähtökohtia olivat nuoruus, kristillinen kasvatusta, kirkon nuorisotyö, osallisuus ja kuhunkin teemailltaan pohjautuvat teoreettiset lähtökohdat, joita olivat draamakasvatusta, seikkailupedagogiikka, roolityöskentely, media- ja pelikasvatusta, musiikkikasvatusta, ruoka ja sen yhteisöllinen näkökulma sekä askartelu.

Teemailtojen järjestäminen aloitettiin vuoden 2015 helmikuussa ja ne jatkuivat aina marraskuuhun asti. Iltojen teemoja olivat suunnittelu, tietovisa, elokuva, peli, teatteri, jokeri, askartelu, media ja ruoka. Tilana toimi Tuomiokirkkoseurakunnan nuorten tila St22, jossa tavallinen viikkotoiminta tapahtuu.

Hankkeen jälkeen toteutetun palautekyselyn, jatkuvan palautteen sekä työntekijöiden arvion perusteella tavoitteet saavutettiin hyvin. Palaute oli positiivista ja rakentavaa. Muun muassa tuttu ja turvallinen ympäristö sekä yhteisön mukava ilmapiiri vaikuttivat sekä nuorten että työntekijöiden positiiviseen olemiseen.

Asiasanat: nuoret, kirkon nuorisotyö, osallisuus, kulttuuri, nuorisokulttuuri, nuorisotyö, teemat, ilta, kehittämishankkeet

ABSTRACT

Soukkio, Noora. INVOLVEMENT IN CHURCH YOUTH WORK –Theme Night development project for Tuomiokirkko Parish's youth work.

73 p., 2 appendices. Language: Finnish. Autumn 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis was a youth work development project in Tampere Tuomiokirkko Parish. Ten Theme Nights were organized for youngsters once a month on a Saturday. The aim of the thesis was to involve youngsters in the Theme Nights and further their association, spiritual growth and selfhood. Another aim of the project was to give youngsters a chance to have an influence on the activity. The atmosphere and the environment aimed to be comfortable and the intention was for the Theme Nights to have a permanent place on Tampere Tuomiokirkko Parish youth work. Each Theme Night had also its own inner purposes that were based on theoretical facts.

The idea of an activity taking place on weekends came from the youth work of Tuomiokirkko Parish. The themes of the nights were chosen based on theoretical facts and factors that interest the youth. It was essential that the youngsters were involved as much as possible. They were able to plan the nights and have an influence on their content.

The essential theoretical basis were youth, Christian education, church youth work and involvement, as well as drama education, adventure pedagogy, role work, media and game education, music education, food and its communal point of view and hobby crafts.

The Theme Nights started in February 2015 and they continued until November 2015. The themes were: planning, quiz, movie, game, theatre, joker, hobby crafts, media and food. The nights were organized in St22, a youth centre, where the permanent activity of Tuomiokirkko Parish youth work takes place.

After a feedback inquiry, the instant feedback during the nights and the assessment of the other workers, the aims were achieved well. Among other things, a familiar environment and a safe atmosphere had a positive influence on the youngsters as well as on the workers.

Keywords: youngsters, church youth work, involvement, culture, youth work, theme, night, development projects

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tekeminen oli itselleni matka kohti tuntematonta, se tuntui erittäin suurelta ja ajoittain ylitsempääsemättömältäkin asialta. Prosessini lähti käyntiin valtavan suuresta innostuksesta työtä ja sen aihetta kohtaan. Tämä yli-innostuneisuus saattoi ohjalla opinnäytetyötäni kulkemaan käytäntö edellä, mutta koen, että juuri sen takia olen oppinut huomattavasti enemmän. Lisäksi perusteellinen teoreettisiin lähtökohtiin uppoutuminen nostatti mielenkiintoani ja oppimisen halua.

Tämän opinnäytetyön avulla kehitin tietotaitoani muun muassa kirkon nuorisotyöstä, nuoruudesta, osallisuudesta ja toiminnallisten menetelmien käytöstä. Koin aiheen erittäin mielenkiintoiseksi, koska tulevaisuudessa haluaisin työllistyä kirkon nuorisotyöhön tai sosiaalialalle nuorten parissa tehtävään työhön. Aihe kiinnosti minua myös siksi, että olen saanut olla mukana Tampereen Tuomiokirkko-seurakunnan nuorisotyön toiminnassa rippikoulun jälkeen niin isosena, apuopettajana, harjoittelijana, kesätyöntekijänä kuin työntekijänäkin. Opinnäytetyön rakentumisen ajan, ja jopa paljon ennen sitä, minulla oli siis yhteys kyseessä olevan seurakunnan nuoriin ja työntekijöihin.

Loppusuoralla työn ohessa opinnäytteen tekeminen ja toteuttaminen teki työstä entistä mielenkiintoisempaa, mutta myös haasteellista, sillä aikataulu oli tiukka. Aikaisempia haasteita asettavia tekijöitä olivat kansainvälinen vaihto ja motivaation puute. Nyt olen kuitenkin tyytyväinen siihen, mitä olen saanut aikaan ja ennen kaikkea iloinen siitä, minkälainen oppimisen matka opinnäytetyöprosessi on ollut.

Tämän opinnäytetyön kehittämishankkeen perusteella voidaan olettaa, että teemailtojen kaltaista toimintaa on mahdollista jatkaa. Nuoret kokivat teemat mieluisiksi ja ylipäättään osallisuuden mahdollisuus herätti innostusta toiminnan suunnittelussa.

2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA YHTEISTYÖTAHO

2.1 Lähtökohdat

Yhteistyötahonani toimi Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyö, jonka toimintaan kehitin kuukausittaiset teemaillat. Aikaisemmin yhteistyötaho järjesti nuortenillat lauantaisin, mutta nykyään ne ovat vakiintuneet keskiviikolle. Näin ollen yhteistyössä työntekijöiden ja nuorten kanssa halusimme rakentaa toimintaa myös lauantaiksi. Työ oli siis kehittämishanke, jossa toteutin kymmenen kuukausittaista teemailltaa helmikuusta marraskuuhun. Toimintamuoto oli täysin uusi ja erosi muusta viikoittaisesta toiminnasta.

Idea nousi esiin sekä minulta että muilta työntekijöiltä. Toiminnan puute lauantaisin mietitytti meitä, joten lähdin toteuttamaan kyseistä hanketta. Opinnäytetyössä pyrin kehittämään heille toimivan ratkaisun lauantai-illan ohjelmaksi. Teemailltojen runko on käytettävissä toteuttamiseen ja yhteiseen suunnitteluun myös jatkossa. Minulla on kollegoita, jotka ovat kiinnostuneet kyseisestä toiminnasta ja sen toteuttamisesta. Pelkkä teemailltojen idea voi antaa raamit erilaisten iltojen suunnitteluun ja toteutukseen. Osallistaminen ja nuorten kuuleminen on ja tulisi olla vielä enemmän osana seurakunnan toimintaa.

2.2 Yhteistyötaho, Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyö

Yhteistyötahona tässä opinnäytetyössä toimi Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan rippikoulun jälkeinen nuorisotyö. Seurakunnan nuorisotyönohjaaja Laura Suomela ideoi teemailltojen kokonaisuutta kanssani ja oli tarvittaessa tukena iltoihin liittyvissä järjestelyissä, hän toimi opinnäytetyöni työelämänohjaajana. Nuorisotyön tiimi oli työn ensisijainen edunsaaja, sillä tavoitteena oli löytää toimiva ratkaisu nuorisotyön toiminnan rakentamiseksi, niin että se olisi mahdollisimman monipuolinen. Tietysti edunsaajia olivat myös toimintaan osallistuvat nuoret, jotka ovat käyneet rippikoulun. Toki tällaista toimintapohjaa on mahdollista hyödyntää muuallakin kuin Tampereella Tuomiokirkkoseurakunnassa.

Teemailtojen lisäksi Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyön toiminta koostuu nuortenilloista, preikkarista, CTJ -Praisesta ja House Bandista, isoskoulutuksesta, apuopettajakoulutuksesta ja keitaasta. Lisäksi toimintaan kuuluu kaksi isoskoulutusleiriä, Valo-leiri ja Nuortenleiri. Nuortenilta sisältää opetuksellista ohjelmaa, mukavia ihmisiä, oleilua ja pelailua, iltapalaa sekä hartaushetken. Preikkarissa keskitytään nuorten rukoukseen, kun taas CTJ -Praise ja House Band sisältävät musisointia. Isos- ja apuopettajakoulutuksessa harjoitellaan isosena ja apuopettajana toimimista, niin ryhmänohjaamisen kuin opetuksienkin näkökulmasta. Keitaasta puolestaan saa henkistä, hengellistä ja fyysistä lepoa ja virkistystä arjen keskellä.

2.3 Aikaisemmat kehittämishankkeet, produktiot ja tutkimukset

Tutkiessani aikaisempia kehittämishankkeita, produktioita ja tutkimuksia, osallisuus oli näitä kaikkia vahvasti yhdistävä tekijä. Vaikkei ainakaan minun tarkastelussani ilmennyt täsmälleen samankaltaisia seurakunnan nuorisotyöhön liittyviä kehittämishankkeita, niin on olemassa useita työni kannalta oleellisia opinnäytteitä, joista haluan esitellä muutaman.

Vuonna 2015 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö ”Saa-taisko mekin sanoa?” Lasten ja nuorten toimintatuokiot osallisuutta lisäämässä Loimaan seurakunnassa, joka oli työelämälähtöinen kehittämistehtävä. Siinä suunniteltiin, toteutettiin ja arvioitiin neljä ohjaustuokiota, jotka olivat kohdennettu Loimaan seurakunnan toiminnassa oleville lapsille ja nuorille. Tavoitteena oli parantaa sekä lasten että nuorten kuulemistä ja omiin asioihin vaikuttamista toimintatuokioiden avulla. Heillä oli mahdollisuus kertoa mielipiteensä kokoontumistilaan liittyen, jossa he pääsääntöisesti kokoontuvat. Kehittämistehtävässä keskityttiin siis Loimaan seurakunnan Kaupunginkirkolla olevaan tilaan, kirkon alasaliin ja sen ideointiin. Toimintatuokioiden kautta pyrittiin lisäämään lasten ja nuorten osallisuutta sekä Loimaan seurakunnassa että Suomen kirkossa. Palautteen ja kokemuksen perusteella toimintatuokiot ja niiden kokemukset osoittautuivat osallistaviksi ja sellaisiksi, joissa he saivat aidosti tuoda esille omia mielipiteitään. Ky-

seisten toimintatuokioiden jälkeen heiltä kyseltiin mielipiteitä myös tuokioiden kuluista ja toteutuksesta, lisäksi palautetta kerättiin myös työntekijöiltä. (Heikkilä 2015.) Omaan opinnäytetyöhöni liittyen kyseinen kehittämishanke pohjautuu samaan ideologiaan kuin omani, sillä nuorten kuulemista pidetään tärkeänä. Lisäksi palaute on työni kannalta hyvin oleellista, joten tämän opinnäytetyön kannalta voin kehittää kyselypalautettani entistä paremmaksi tehdessäni kirjallisen kyselyn pelkän tiedustelun sijaan.

Vuonna 2015 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö, joka oli projekti nimeltä NUORTEN ELÄMYSRYHMÄ – NUORTEN HYVINVOINNIN JA OSALLISUUDEN TUEKSI - ”Ennen odotin perjantaita, nyt olen odottanut maanantaita”. Opinnäytetyössä suunniteltiin nuorille yläkoululaisille suunnattu toiminnallinen ryhmä, jonka tavoitteena oli edistää nuorten sosiaalisia suhteita ja ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä. (Rautiainen & Nyman 2015.) Kyseessä oleva opinnäytetyö kulkee osittain rinta rinnan oman opinnäytetyöni kanssa. Teemailtojen toteutuksen kannalta oleellinen asia oli edelleen osallisuus ja sen edistäminen. Lisäksi toiminnallisuus oli nähtävissä useassa teemaillassa. Tietysti taustatavoitteina voidaan ilman muuta pitää myös nuorten sosiaalisten suhteiden edistämistä ja syrjäytymisen ennaltaehkäisemistä.

Keväällä 2013 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö Nuoret seurakunnan toiminnan kohteina vai aktiivisina toimijoina? – Nuorten osallisuus seurakunnissa, jonka tarkoituksena oli kartoittaa, millaisia nuoria osallistavia menetelmiä suomalaisilla evankelis-luterilaisilla seurakunnilla on käytössään. Lisäksi työssä pyrittiin selvittämään, miten nuoria saataisiin kiinnostumaan osallisuudesta seurakunnan toimintaan. Tutkimuksen tuloksista ilmeni monenlaisia nuoria osallistavia menetelmiä, esimerkiksi erilaiset vaikutusryhmät, joissa nuoret saavat suunnitella ja toteuttaa seurakunnan nuorisotyötä. Lisäksi nuorten paras kiinnostuminen osallisuudesta tavoitetaan henkilökohtaisten kontaktien kautta, joissa nuorisotyönohjaaja tietää heidän henkilökohtaiset mielenkiinnon kohteensa. (Lehtonen 2013.) Tutkimus, joka käsittelee laajalti kirkon nuorisotyössä esiintyviä osallistuvia menetelmiä herättää mielenkiinnon tutkimuksen tuloksiin. On hienoa huomata, että on olemassa monenlaisia nuorten vaikutusryhmiä, joissa he saavat itse suunnitella ja toteuttaa seurakunnan nuorisotyötä. Näin ollen

myös edellä mainittu on opinnäytetyöni kehittämishankkeen kannalta ensisijaisen tärkeää. Teemaillat ovat yksi esimerkki osallistavasta kirkon nuorisotyön toiminnasta.

3 NUORUUS

Nuoruus on ihmisen elämänvaihe, jolloin hän ei ole enää lapsi eikä vielä aikuinen. Se on ihmisen siirtymävaihe, jossa hän biologisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti kehittyy lapsesta aikuiseksi. Nuoruuden ikäkaudelle on monta määritelmää: se voidaan määritellä esimerkiksi kalenteri-ikä, biologisen kehitysvaiheen perusteella, sijainnin perusteella tai juridisen aseman perusteella. (Nivala 2010, 10–11.) Nykyisen käsityksen mukaan tutkimusten perusteella nuoruus sijoittuu 12–22 ikävuosien välille. Nuoruus voidaan jakaa myös ajanjaksoihin. Eri tutkijat määrittävät nämä ajanjaksot hieman eri tavalla. Jaksoina on pidetty muun muassa esinuoruutta, varhaisnuoruutta, keskinuoruutta ja myöhäisnuoruutta. (Kinnunen 2011, 22.)

3.1 Nuoruuden kehitystehtävät

Nuoren kehitykseen kuuluu neljä kokonaisuutta, jotka ovat fysiologiset muutokset ja kypsyminen, ajattelutaitojen kehitys, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaalisen ympäristön muutokset (Nurmi ym. 2006, 124). Nuoruudessa ajattelutaitojen kehittyminen on huomattavaa. Muutoksista keskeisin on abstraktin, yleisellä tasolla tapahtuvan ja tulevaisuuteen suuntautuvan ajattelun kehittyminen. Ajattelutaitojen kehittyminen luo edellytykset nuoren kiinnostukselle ja kyvyille rakentaa laajempaa maailmankuvaa. Samalla ajankohtaisiksi tulevat ideologiset kysymykset ja yleiset tavat hahmottaa maailmaa. (Nurmi ym. 2006, 128–129.)

Nuoruusiässä nuoren on selviydyttävä erilaisista kehitystehtävistä. Jotkut haasteet liittyvät fyysiseen kypsymiseen, ulkonäköön ja oman kehonhallintaan. Nuoruuteen kuuluu kodista irrottautuminen, koulutustien valitseminen ja parisuhteen rakentaminen. Osa kehitystehtävistä liittyy yksilön psyykkiseen kehitykseen ja sisäiseen kypsymiseen, myös itsensä hyväksymiseen miehenä ja naisena. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 76.)

3.2 Nuorten sosiaaliset suhteet

Nuorten kaksi pääsääntöistä sosiaalista piiriä ovat perhe ja kaveripiiri. Lapsen siirtyessä nuoruuden kehitysvaiheeseen, perheen merkitys ja nuoren suhde perheeseen muuttuu. Tällöin nuori saa enemmän itsenäisyyttä ja hänen aikansa kuuluu yhä enemmän omien ikätovereiden seurassa. (Nurmi ym. 2010, 130.) Perhe-taustalla on vaikutusta nuoren kykyyn olla ystävänä. Kotona nuori oppii käyttäytymismallin sosiaalisiin tilanteisiin, mutta kuitenkin osa nuorista valitsee tietoisesti toisen tavan kuin mitä kotona on opetettu. (Pruuki 2008a, 91.) Samassa ryhmässä aikaansa viettävät nuoret ovat monessa suhteessa hyvin samanlaisia, heitä yhdistää muun muassa asuinpaikka, kiinnostuksen kohteet ja käyttäytyminen. Lisäksi nuoret hakeutuvat erilaisiin ryhmiin, jolloin nuoren omat ominaisuudet vaikuttavat siihen, millaiseen ryhmään hän hakeutuu. Ajan myötä nuorten ryhmät muuttuvat ja luottamuksen merkitys kasvaa vanhetessa. (Nurmi ym. 2010, 149–150.)

Mitä tulee sosiaalisiin suhteisiin, niin tyttöjen ja poikien välillä on selkeitä eroja. Tyttöjen muodostaessa tiiviitä ja pieniä ryhmiä, pojat puolestaan viettävät aikaa vaihtelevissa kokoonpanoissa. Tytöt jakavat esimerkiksi ihastumisiansa ja unelmiinsa, kun taas pojat tekevät asioita yhdessä, kuten pelaavat jalkapalloa tai oleilevat yhdessä. Ryhmä ja siihen kuuluminen antavat nuorelle turvallisuuden tunnetta ja ennen kaikkea seuraa. Ystävien avulla voi löytää omat vahvuutensa, ajatuksensa, arvonsa ja pitämisensä. (Paananen 2005, 25; Pruuki 2008a, 92.)

3.3 Nuorten vapaa-aika

Kun vapaa-ajan riittävydestä nousseita kokemuksia tutkitaan, voidaan nähdä yhteys monipuolisen harrastamisen ja vapaa-ajan riittämättömyyden kanssa. Vapaa ajan määrää on vaikea mitata, mutta tutkimus antaa viitteitä siitä, että se riittämättömyys, jota koetaan, korreloi ajan vähyyden kokemukseen monien eri aktiviteettien täyttämän arjen keskellä. Tärkeää on tiedostaa, että ihmisillä on erilainen tasapaino olemisen ja erilaisten aktiviteettien välillä. Vapaa-ajan määrän

ja elämään tyytyväisyyden suhde on epälineaarinen. Tutkimus osoittaa, elämänsä tyytyväisimpiä ovat ne nuoret joilla vapaa-aika on eniten ja ne joilla sitä on vähiten. (Myllyniemi 2009, 20–22.)

Nuorten vapaa-aikatutkimuksessa nuorilta selvitettiin, miten omilta erilaiset ajanviettotavat heistä tuntuivat ja miten korostui yksin ja kavereiden kanssa vietetty aika. Tutkimuksesta voidaan nähdä, että vapaa-aika on niin sanottu jatkumo: sille ei yleensä vedetä rajoja ja eri ajanviettotavat nähdään vapaa-aikana. Nuoret haluavat vapaa-ajaltaan omaa aikaa ja vapaa-ajan, työn tai koulun välinen erottelu on hyvin selkeä. Nuorten mielestä omaa aikaa eli vapaa-aikaa on selkeästi yksin vietetty aika, kavereiden kanssa vietetty aika ja internetissä vietetty aika. Näitä kolmea piti yli puolet vastaajista täysin omana aikana tai hyvin pitkälti omana aikana. Hyvin harva koki, etteivät nämä kolme ajanviettotapaa ole omaa aikaa. (Myllyniemi 2009, 24–26.)

3.4 Nuorten yksinäisyys ja syrjäytyminen

Yksinäisyys on yksi nuoria vaivaavista ongelmista ja usein sen kokemiseen vaikuttaa turvallisen aikuissuhteen puuttuminen (Uusitalo 2007, 24). Lisäksi yksinäisyyden kokemiseen vaikuttaa konkreettinen ystävien puute tai kyvyttömyys kokea läheisyyttä ja turvallisuutta toisten ihmisten kanssa. Yksinäisyyden kokemukset voivat heijastaa myös masennukseen sekä huonoon itsetuntoon. Nuoren yksinäisyyttä voidaan tarkastella esimerkiksi neljästä eri näkökulmasta, jotka ovat sisäisen minän yksinäisyys sekä fyysinen, emotionaalinen ja sosiaalinen yksinäisyys. Sisäisen minän yksinäisyydessä nuoren oma persoonallisuus on hänelle itselleen vieras. Fyysinen yksinäisyys johtuu puolestaan voimakkaasta liittymisen ja läheisyyden tarpeesta. Emotionaalisen yksinäisyyden aiheuttaa läheisen ihmissuhteen puute tai epätydyttävä ihmissuhde, kun taas sosiaalista yksinäisyyttä voidaan havaita silloin, kun nuoren sosiaalinen verkosto on joko hyvin repaleinen tai sitä ei ole lainkaan. (Uusitalo 2007, 26–28.)

Syrjäytyminen etenee hyvinvoinnin puitteiden kasautuessa ja limittyessä. Syrjäytymistä ilmenee useilla eri osa-alueilla ja eri yksilöt sekä ihmisryhmät kokevatkin syrjäytymisen eri tavoin riskitekijöiden ilmentyessä elämässä. Mitä useammalla elämän osa-alueella syrjäytymistä ilmenee, sitä syvempää myös syrjäytyminen on. Siihen liittyy osattomuus, heikot taloudelliset ja henkiset voimavarat sekä sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman puute. Syrjäytymisen tarkastelun näkökulmia ovatkin taloudelliset resurssit, sosiaaliset suhteet, vuorovaikutus ja vaikuttamisenmahdollisuus. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 361.)

3.5 Nuorisokulttuuri

Nyky-yhteiskunnan nuorisokulttuurin koetaan olevan entistä pirstaleisempi kuin vuosikymmeniä aikaisemmin. Nuoruudessa ystävien ja vertaisten merkitys kasvaa, mutta vanhempien mielipiteellä on kuitenkin suuri merkitys erityisesti nuorten tulevaisuudensuunnitelmien kannalta. Kavereiden mielipiteet puolestaan näkyvät nuorten kulutusratkaisuissa. Osittain nuoret vieraantuvat perinteisestä työetiikasta, passivoituvat ja noudattavat hedonistisempaa arvomaailmaa kuin aiemmat sukupolvet. Toisaalta nuoret ovat mukana yhtä paljon kuin aikuisetkin asioissa, jotka liittyvät kulttuuriin, kulutukseen, politiikkaan tai etiikkaan. (Puuronen 2006, 148–150.)

Nuorten kielteinen asenne työntekoa kohtaan on yleistynyt, mikä näkyy siinä, että nykyään ihmiset ovat riippuvaisempia valtion hyvinvointijärjestelmästä kuin aiemmin ja tämä riippuvaisuus on vahingollista yksilöllisyyden kannalta. Yksilöllinen vapaus ja riippumattomuus ovat vaikeammin saavutettavissa, kun valtion tukijärjestelmät säätelevät kansalaisten elämää. Koulutukseen käytetty aika on pidentynyt, mikä vaikuttaa myös työelämästä irtaantuneeseen sosialisatioon. Koulutuksen pidentyminen vaikuttaa myös nuoren elämään. Vastuunotto omasta elämästä viivästyy, sillä nuoret menevät työelämään entistä vanhempana, ovat pidempään taloudellisesti riippuvaisia vanhemmistaan sekä kokevat olevansa yhteiskunnallisesti valmiita aiempaa sukupolvea myöhemmin. Toisaalta pidentynyt nuoruusaika mahdollistaa omalaatuisempien elämäntyylien kehittämisen ja koulutuksen myötä yksilöllisen identiteetin vahvistaminen helpottuu. (Puuronen

2006, 150 – 152.) Lisäksi erittäin vahva tänä päivänä nuorisokulttuuriin vaikuttava tekijä on sosiaalinen media. Nuorten sosiaalisuuden siirtyminen verkkoon onkin aiheuttanut keskustelua siitä, että missä kulkevat todellisuuden ja virtuaali-todellisuuden väliset rajat nuorten elämässä.

4 KRISTILLINEN KASVATUS

Kristillisen kasvatuksen sanotaan rakentuvan teologian ja kasvatustieteen välisestä vuoropuhelusta. Kristillisessä kasvatuksessa tavoitteena on ihmisen kokonaisvaltainen kohtaaminen ja siksi se on yhdistelmä teologiaa, kasvatustiedettä, hengellistä ja inhimillistä. Termille kristillinen kasvatusta ei ole olemassa yhtä ainoaa määritelmää ja sitä käytetään eri yhteyksissä eri tavoin. Kasvatusta voidaan ajatella olevan tarkoituksenmukaista, eli kasvatuksella on tavoitteita ja päämääriä, joihin halutaan pyrkiä. Se on myös arvosidonnaista, jolloin kasvatukselle asetetaan tavoitteita, on otettava myös kantaa siihen, mikä on hyvää ja tärkeää. Kasvatusta on aina vuorovaikutuksellista, eli se tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan vuorovaikutuksessa. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Kasvatusta on kontekstisidonnaista, joten seurakunnassa tapahtuvan kristillisen kasvatusta voidaan ajatella olevan sen jäsenille annettavaa kasteopetusta, jonka tehtävänä on tukea uskoon kasvamista ja uskossa pysymistä. Tähän tavoitteeseen sisältyy kristityn identiteetin tukeminen niin yksityisenä kristittyinä kuin myös jäsenenä yhteisössä. On myös olennaista ymmärtää kristillisen kasvatusta sekä uskontokasvatusta ja uskonnollisen kasvatusta suhde. Uskontokasvatuksella tarkoitetaan sellaista kasvatusta, joka ei ole sitoutunut mihinkään tunnustukseen. Uskonnollinen kasvatusta on kasvatusta ja on sitoutunut johonkin perinteeseen tai tunnustukseen. Kristillisen kasvatusta voidaan siis ajatella olevan yksi uskonnollisen kasvatusta muoto. On kuitenkin hyvä muistaa, ettemme voi opettaa uskoa, vaan se on Jumalan lahja. (Muhonen & Tirri 2008, 66–67.)

4.1 Kristillisen kasvatusta ulottuvuudet

Kristillistä kasvatusta, kuten seurakunnan nuorisotyötä, voidaan kuvata kuuden ulottuvuuden kautta. Hengellisiä ulottuvuuksia ovat opillinen, rituaalinen ja kokemuksellinen ulottuvuus. Inhimillisiä ulottuvuuksia taas ovat eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus. Eri toiminnassa korostuvat eri ulottuvuudet, mutta niitä ei voida erottaa toisistaan. (Muhonen & Tirri 2008, 77.)

Opillinen ulottuvuus tarkoittaa kristinuskon oppien ja uskomusten välittämistä. Kyse ei ole pelkistä tiedoista, vaan eteenpäin välitetään myös esimerkiksi luottamusta Jumalaan. Keskeisessä asemassa ovat Raamatun kertomukset. Vaikka uskoa ei voi synnyttää toisessa, voi kuulijalle kertoa Raamatusta ja näin saattaa hänet Jumalan sanan puhuteltavaksi. Opillisen ulottuvuuden merkitys on ylläpitää yhteistä perinnettä ja vahvistaa kristillistä identiteettiä. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Rituaalisessa ulottuvuudessa on kyse kristillisiin tapoihin osallistumisesta. Siihen kuuluu esimerkiksi rukoileminen ja hengelliset laulut. Rituaalit antavat turvallisuuden tunnetta ja vahvistavat osallistujien välistä yhteyttä. Rituaalisen ulottuvuuden kautta kuka vaan voi päästä osalliseksi uskonnosta, sillä rituaalit eivät vaadi opillisen ulottuvuuden ymmärtämistä. (Muhonen & Tirri 2008, 78–79.)

Kokemukselliseen ulottuvuuteen kuuluu kasvatussuhteen emotionaalinen ilmapiiiri ja Jumalan läsnäolo. Ulottuvuus perustuu siihen, että ihminen saa kokea olevansa hyvissä käsissä. Näin syntyy luottamus Jumalaan ja tulevaisuuteen. Kasvattajan tehtävänä on olla turvallinen aikuinen ja osoittaa omaa luottamusta Jumalaan. Tämä on keskeinen seikka, joka erottaa kristillisen kasvatuksen pelkästä uskonnon tiedon välittämisestä. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraalisen ulottuvuuden tehtävänä on ohjata kasvatettavia kohti hyvää ja välittää heille tärkeitä arvoja. Pelkkä arvoista kertominen ei riitä, vaan kasvatuksessa pyritään myös elämään yhdessä noudattaen niitä. Suuressa osassa on kasvattajan persoona, sillä arvot eivät välity abstrakteina väitelauseina. Kasvattajan onkin itse osoittaa toisten huomioimista ja erilaisuuden hyväksymistä. (Muhonen & Tirri 2008, 80.)

Huolenpidolliseen ulottuvuuteen kuuluu perustarpeista huolehtiminen ja positiivinen tunneilmapiiiri. Tärkeää on, että kasvatettavalla on kokemus turvallisuudesta ja jatkuvuudesta. Kristillisessä kasvatuksessa tulee käydä ilmi, että kristillisyyden on osa myös arkea ja tavallista elämää. Tähän kuuluu huolenpito ja rakkauden osoittaminen. (Muhonen & Tirri 2008, 80.)

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu myös pedagoginen ulottuvuus. Sillä tarkoitetaan kasvatuksen toteuttamiseen liittyviä menetelmällisiä ratkaisuja, sekä niiden takana olevia periaatteita. Perinteisesti kristillisen kasvatuksen menetelmiä ovat olleet kerronta ja keskustelu. On kuitenkin mahdollista hyödyntää monenlaisia lähestymistapoja ja kristillinen kasvatusta tukeutuukin yleiseen kasvutieteelliseen tietoon. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

4.2 Kohtaaminen

Kohtaaminen on olennainen osa nuorisotyötä. Jos nuori ei seurakunnan toiminnassa koe tullessa kohdatuksi, hän ei välttämättä jää seurakunnan toimintaan. Kirkon voidaan ajatella olevan kohtaamisen yhteisö, jossa ihminen kohtaa oman itsensä ja oman elämänsä, lähimmäisen sekä ennen kaikkea Jumalan. Kohtaamisen kirkko, joka on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnallinen suunta vuoteen 2020, haastaa seurakuntia tarttumaan tähän kirkon toiminnan ytimeen ja myös elämään siitä käsin. Kohtaamisen kirkko -strategialla halutaan tarjota innostusta ja auttaa seurakuntia hakemaan suuntaa seurakunnassa tapahtuvaan perustyöhön. Se haastaa ottamaan etäisyyttä työntekijäkeskeisyyteen ja kutsuu kiinnittämään huomiota ihmisten näkökulmaan ja paikallistasoon. (Kohtaamisen kirkko 2014, 4.)

Suomessa kristinuskon eri muotojen ja muiden uskontojen määrä ja asema ovat vahvistuneet muuttoliikkeen myötä, ja erilaiset uushenkisyyden ilmiöt sekoittuvat uskonnollisuuteen ja erilaisiin katsomuksiin. Myös uskonnottomuus on lisääntynyt ja tämä on huomattavissa nuorissa ikäpolvissa ja esimerkiksi nuorista aikuisista ateisteja on noin viidesosa. Myös maallistumista on tapahtunut, ja se näkyy heikkenevänä sitoutumisena uskonnonharjoittamiseen ja uskonnollisiin arvoihin. Yhä useammin kristinuskko on tällä hetkellä enemmän yksilön tietoinen valinta, kuin perinne. Tämän hetkinen katsomusten erilaisuus vaatii kirkolta ja kristityiltä uskontodialogia ja kykyä vuoropuheluun. (Kohtaamisen kirkko 2014, 6.)

Kirkon nelivuotiskertomuksessa Haastettu kirkko esittää, että jumalanpalveluksiin osallistuvien määrä on vähentynyt ja satunnaisesti osallistuvien kävijöiden

osallistuminen on vaihtunut osallistumattomuudeksi (Kohtaamisen kirkko 2014, 9). On myös havaittavissa, että kirkon jäsenten osuus Suomen kansasta on laskenut nopeasti, ja erityisesti tämä on nähtävissä nuorten aikuisten ikäryhmässä. Myös niiden määrä, jotka ovat voimakkaasti sitoutuneita kirkkoon, on laskenut merkittävästi. Esimerkiksi vuonna 2003 41% ei voinut kuvitella kirkosta eroamista, mutta vuonna 2011 vastaava prosenttilukema on enää vain 19%. Haastettu kirkko esittää myös, että kirkkoon kuulumisen syiden ja kirkon oman itseymmärryksen välillä on selkeä ristiriita. Kirkko korostaa Meidän kirkko -strategiassa hengellisiä syitä, esimerkiksi uskoa, kun taas jäsenet korostavat esimerkiksi vanhusten auttamista ja hautausmaiden ylläpidon merkitystä. Työmuodoissa, joissa jäsenten panos on hyvin merkittävä, on huomattavissa kasvua, ja positiivinen asia on esimerkiksi se, että rippikoulu tavoittaa yli 80 % ikäluokasta. (Kohtaamisen kirkko 2014, 10.)

Meidän kirkko -strategiassa tavoitteeksi asetettiin jäsenten kohtaamisen laadukkaasti viidesti vuodessa. Tavoite kuitenkin toteutui vain joka kymmenennen kohdalla ja noin 50% on tavoitettu ainakin kerran. Merkittävää on, että niistä, jotka pitävät eroamistaan kirkosta todennäköisenä kaksi kolmasosaa ei ole saanut lainkaan yhteydenottoja seurakunnasta kuluneen vuoden aikana. (Kohtaamisen kirkko 2014, 10.) Myös kristillisen kasvatuksen asema on heikentynyt ja yhä useammat ihmiset eivät saa kristillistä kasvatusta kodilta tai kirkolta. Haasteita ovat 10–14-vuotiaiden ikäluokka, aikuisiän kristillinen kasvatusta ja kotien kristillisen kasvatuksen tukeminen. Kohtaamisen kirkko -toimintasuunnitelmassa todetaan, että maallistumista lisääviä tekijöitä ovat erityisesti uskonnollisen kasvatuksen heikentyminen ja irrallisuus uskonnollisesta yhteisöstä. Mikäli kristillinen kasvatusta puuttuu lapsuudessa, on riski, että se johtaa aikuisuudessa irrallisuuteen kristinuskosta. (Kohtaamisen kirkko 2014, 13.)

4.3 Nuoren hengellisyyden tukeminen

Nuoruusiän uskonnollisuus on synteettis-sovinnainen vaihe, jonka edellytyksenä on mahdollisuus kyseenalaistaa aiemmin omaksutut uskomisen tavat ja sisällöt. Tällöin esimerkiksi vanhempien usko voi joutua kriittisen tarkastelun ja kritiikin

kohteeksi. On tärkeää, että nuorella on vapaus etsiä itsensä näköistä tapaa uskoa ja kehittää yksilöllinen tapansa ilmaista uskoaan. Voidaan ajatella, että kun nuori saavuttaa murrosiän on vanhempien hengellinen kylvötyö eli kasvatus tullut päätökseen. Tällöin nuori kykenee itse valitsemaan mihin uskoo tai ei. Nuori myös koettelee, mitä vanhempiensa arvomaailmasta hän haluaa omaksua omaan elämäänsä. Mikäli näiden arvojen koetaan häiritsevän omaa itsenäistymistä, ne pyritään korvaamaan vastakkaisilla arvoilla ja ideologioilla ja niistä etäännyttään melko voimakkaastikin ja aggression saattelemana. (Kinnunen 2011, 39–40.)

Ryhmäpaineella on olennainen merkitys nuoren uskomisessa, sillä nuori tarkastelee itseään perheen ja ikäistensä kautta. Murrosikäiselle on tyypillistä haluta kokea samanlaisuutta muiden kanssa ja siksi kristittyjen yhteys on uskonelämän kasvamisen ja kehittymisen kannalta erittäin merkityksellistä. Kun voi uskoa yhdessä toisten kanssa, se on merkittävä osa nuoren ihmisen identiteettiä. Kinnunen pitää liian vahvaa riippuvuutta ryhmästä myös riskinä, sillä se altistaa yksipuoliselle maailmankuvalle ja pahimmillaan johtajan vallan alle alistumiselle. Vahvan itsetunnon omaava nuori on kykenevä omiin ratkaisuihinsa mutta heikon itsetunnon omaavaa nuori on helposti ohjailtavissa. (Kinnunen 2011, 40.)

Ehdottomuus on yksi nuoruusiän piirteitä ja se tulee ilmi myös nuoren uskonelämässä. Murrosiässä oleva nuori ei ole ajattelultaan vielä niin kehittynyt, että kykenisi katsomaan uskoaan ulkopuolisen silmin ja siksi luotettavien opettajien ja ohjaajien merkitys on suuri. Kun nuori etenee kohti aikuisuutta, hän kykenee pääsemään irti ryhmäsidonnaisuudesta, ja hän ottaa enemmän vastuuta elämästään sekä omasta uskostaan. Mikäli ryhmällä on nuoren kanssa yhtenevä uskonkäsitys, on sitoutuminen yhteisöön vahvempaa ja mikäli usko ja elämäntapa ovat liian erilaisia verrattuna nuoren omaan ajattelumaailmaan, hän saattaa irtautua ryhmästä. (Kinnunen 2011, 41.)

Nuori siirtyy nuoruusiän jälkeen individuaalisen reflektoinnin kauteen, joka ei välttämättä ole ikäsidonnainen vaan enemmänkin sidoksissa uskonnollisten arvojen henkilökohtaisen sisäistämisen syvyyteen. Silloin uskon rakenne on sellainen,

että se ei ole riippuvainen siitä, miten lähiympäristössä ajatellaan. Tässä vaiheessa eivät myöskään kuulumisen yhteisöön ja yhteinen usko ole enää riittäviä. Tutkimuksissa on huomattu, että monet aiemmin seurakunnan toiminnassa aktiivisesti mukana olevat nuoret jäävät pois seurakuntayhteydestä, kun ovat lähes aikuisia. Tällöin tilanne on se, että usko ei ole syventynyt. (Kinnunen 2011, 42.)

4.4 Hartaus ja hartauskirjallisuus

Hartaus tarkoittaa hetkeä, jolloin ollaan kosketuksissa pyhän kanssa. Kristinuskossa se on kuitenkin pienempi kuin jumalanpalvelus, mutta se sisältää paljolti samoja osia. Hartaus voi pitää sisällään esimerkiksi rukouksen, Raamatun lukua, keskustelua, musiikkia sekä toimintaa. Hartaus lähtee raamatunteksteistä ja sen kuuluu olla vuorovaikutuksessa nykypäivän asioiden ja ympäristön kanssa. (Enckell 2007, 7–8.) Hartauskirjallisuus antaa puolestaan valmiita lähtökohtia hartauksien aiheille ja sitä kautta selkeitä ajatuksia hartauden pitäjälle. Kirjallisuuden avulla omien ajatusten sanoittaminen voi olla helpompaa ja se tarjoaa myös monipuolisemman annin hartauksien vastaanottajille.

Hartaus voi pitää sisällään useita kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksia. Opillinen ulottuvuus näkyy muun muassa Raamatun kertomuksien kautta, jolloin kuulijaa ohjataan Jumalan sanan puhuteltavaksi. Rituaalinen ulottuvuus ilmenee esimerkiksi rukoilemisen ja hengellisten laulujen avulla, jolloin ne luovat osallistujien välistä yhteyttä. Kokemuksellisen ulottuvuuden merkitys vahvistuu kasvattajan tehtävänä, joka on osoittaa omaa luottamusta Jumalaan. Lisäksi kasvattajan persoonana on suuressa osassa arvojen välittämisen, toisen huomioimisen ja erilaisuuden hyväksymisen suhteen, jolloin voidaan välittää myös eettis-moraalista ulottuvuutta. Huolenpidollisuus syntyy hartaudessa turvallisuudesta ja hyvästä ilmapiiristä, kun taas pedagogisuus voi näkyä hartauden osallistavassa tai sen jälkeisessä keskustelussa sekä tarinan kerronnassa.

5 KIRKON NUORISOTYÖ

5.1 Kristillinen kasvatus kirkon nuorisotyössä

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjauksessa on asetettu neljä perustehtävää: kasvatus, julistus, lähetys ja palvelu. Seurakuntien nuorisotyötä kuvataan kasvatukseksi, jota avataan muiden perustehtävien kautta. Ensimmäisen kristillisen kasvun kosketuksen lapsi saa kasteessa, jonka jälkeen kodin uskonnollinen kasvatus, koulujen uskonnonopetus ja seurakunnan kasteopetus tukevat lapsen kristillistä kasvua. (Nuoret seurakuntalaisina 2012, 13–14.) Kristillisen kasvatuksen erityispiirteenä on, että lapsi saa kodistaan ja elinympäristöstään tukea omalle uskollaan. Kuitenkin kristillinen kasvatus käsitteenä on laajempi sisältäen lapsen turvallisen ja rakastavan kasvatuksen. (Komulainen ym. 2005, 24.)

Nuorisotyön teologiassa uskoa pyritään tarkastelemaan nuorten ja nuoruuden näkökulmasta. Z-sukupolvi on hyvin haastava ja vaatii rehellisyyttä ja avoimuutta sekä arvojen etsintä ja vastausten saaminen tapahtuu usein virtuaalisessa ympäristössä. Virtuaalinen ympäristö avaa seurakuntien nuorisotyölle ovia vuorovaikutteisempaan, monikulttuurisempaan ja yhtä aikaa niin kasvokkain kuin virtuaalisesti kasvokkain olevan yhteisön rakentamiselle. Z-sukupolvi nähdään ensimmäisenä oikeana nettisukupolvena, jonka elämässä digitaaliset laitteet ja internet ovat alusta lähtien osana. Z-sukupolven aikakäsitys on varsin nopea, kaiken pitää tapahtua heti tai he turhautuvat. Tätä sukupolvea kuvaavat myös korostunut individualismi ja bränditietoisuus. Nuorisotyön haaste Z-sukupolven kanssa on etsiä kohtaamisia ja vastauksia näiden nuorten kysymyksiin, arvoihin ja asenteisiin siellä missä nuoret ovat ja toimivat. (Nuoret seurakuntalaisina 2012, 10–11.)

Kristillisen kasvatuksen vähentyminen johtaa suurempaan tuen tarpeeseen nuorten toimintaan osallistuvilta. Näin ollen nuorisotyöhön tulee miettiä uusia menetelmiä, jotta tarpeisiin onnistutaan vastaamalla luontevasti ja nuorille turvallisella tavalla. Parhaimmillaan seurakunnan kristillinen kasvatus mahdollistaa nuorelle

elämän ja uskon pohdintaa sekä tarjoaa nuorelle kokemuksia kohtaamisesta ja hyväksytyksi tulemisesta. (Nuoret seurakuntalaisina 2012, 14.)

Suomen evankelisluterilaisen kirkon nuorisotyö huolehtii siitä, että toiminta on nuoria osallistavaa, kristityn identiteettiä vahvistavaa sekä spiritualiteettia hoitavaa. Tärkeänä pidetään myös suvaitsevaisuus- ja rauhakasvatusta, vastuuseen kasvamista ja syrjäytymisen ehkäisemistä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b.) Rippikoulun jälkeisen nuorisotyön tulee tarjota Raamatun kautta vastauksia nuorten suuriin kysymyksiin. Ensinnäkin nuoret kaipaavat lohtua vaikeuksien keskellä. Toiseksi kristityn tietä aloitteleva nuori tarvitsee tietoa Jumalan tahdosta ja siitä, mitä Jumala ihmiselle lahjoittaa. Kolmanneksi nuoret hakevat elämänohjeita hyvään elämään. Näihin kysymyksiin löytyy Raamatusta vastaukset ja nuoria tulee ohjata niiden äärelle. Työntekijälle suunnatut kysymykset saattavat kuitenkin olla paljon yksityiskohtaisempia ja suppeampia, joten nuorisotyönohjaajan on hyvä tuntea Raamattu ja teologia hyvin. (Köykkä 2005, 58–63.)

5.2 Kirkon nuorisotyö ja sen historia

Kristillisellä nuorisotyöllä on Suomessa jo pitkä historia. Vuonna 1888 perustettiin ensimmäinen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys, jolloin toimintaan kuului silloin muun muassa raamatunlukua, urheilukursseja sekä siveellisyys- ja raittiustoimintaa. Myöhemmin perustettiin myös Nuorten Naisten Kristillinen yhdistys, NNKY. (Kallinen & Huttunen 2005, 295–296.) Vähitellen edellä mainittujen yhdistysten toiminta siirtyi seurakuntiin ja vuonna 1925 kirkkolaisissa mainittiin, että nuorten kristilliseen kasvatukseen tulisi kiinnittää huomiota (Launonen 2004, 49 & 52).

1930-luvulla tuomiokapitulit alkoivat tukea seurakunnallista, rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä (Porkka 2008, 160). Kuitenkin vasta sotien jälkeen nuorisotyön asema vahvistui, sillä vuonna 1945 ulkoministeri kehotti kuntia ja seurakuntia kohdistamaan taloudellisia resursseja nuorisotyöhön. Nuorisotyönohjaajina toimivat aluksi papit ja teologit, ennen varsinaista nuorisotyöntekijöiden koulutusta. 1950-luvulla toiminta monipuolistui entisestään, kun erilaiset

taidemuodot, kuten musiikki ja näytelmätaide nuorisotyön välineinä ja leirimuotoiset rippikoulut yleistyivät. (Launonen 2004, 61–63.) Nuorisotyön monipuolistumista edesauttoi etenkin teollistuminen ja kaupungistuminen. 1940- ja 1950-lukujen taitteessa alkoi nuorisotyöntekijöiden koulutus Seurakuntaopistolla, mutta myöhemmin 1950-luvulla perustettiin muitakin nuorisotyöhön kouluttavia oppilaitoksia (Porkka 2008, 161–162). 1960-luvulla nuorisotyö oli muotoutunut hyvin koulutuspainotteiseksi. Seurakunnissa koulutettiin nuorista vapaaehtoisia eri työmuotoihin, kuten varhaisnuorisotyöhön, rippikouluun ja pyhäkouluun. 1960-luvulla oli vallassa kasvatusnäkemys, jonka mukaan nuorista piti kasvattaa vastuullisia aikuisia. (Porkka 2008, 177.)

1980-luvulle tultaessa nuorisotyön perustana oli rippikoulu ja isoskoulutus. Samanaikaisesti myös suurin osa gospel- musiikista oli hyväksytty seurakunnan toimintaan. (Kallinen & Huttunen 2005, 306.) Myöhemmin nuorisotyöhön on vaikuttanut muun muassa lama ja nuoriin aikuisiin panostaminen. Nykyisin kristillinen nuorisotyö on arvostetussa asemassa ja yhteistyötä tehdään monien muiden nuorten elämiä koskettavien tahojen kanssa. (Kallinen & Huttunen 2005, 310.) Nykyaikaista nuorisotyötä on pidetty lapsilähtöisenä, sillä se keskittyy enemmän yksilölliseen kohtaamiseen kuin massatapahtumiin, sekä nuorten omia intressejä ja mielenkiinnon kohteita on otettu nuorisotyön alkuaikojaa paremmin huomioon (Porkka 2008, 207–208).

Kirkon nuorisotyö määritellään yleisesti 7–29-vuotiaiden parissa tehtäväksi työksi. Sitä voidaan määritellä tarkemmin ikäryhmien mukaan, jolloin se voidaan jaotella kolmeen osaan: varhaisnuorisotyön 7–14-vuotiaat, varsinainen nuorisotyön 15–18-vuotiaat ja nuorten aikuisten toiminnan 18–29-vuotiaat. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a.) Nuorisotyötä ja varhaisnuorisotyötä tehdään Suomessa hyvin monipuolisesti. Erilaisia tapahtumia ja viikkotoimintoja on todella paljon. (Köykkä 2014, 15–16.) Suuri osa nuorisotyöstä on rakennettu kuitenkin rippikoulun ympärille. Erityisesti isostoiminta tekee rippikoulusta niin tärkeän, sillä sen ansiosta rippikoulut ovat osa nuorisokulttuuria. Ilman isostoimintaa rippikoulu olisi lähinnä nuorten kouluttamista. (Köykkä 2014, 40–41.) Rippikoulussa koettu yhteisöllisyys ja kiinnostus seurakunnan toimintaa kohtaan saa monet nuoret

aloittamaan isoskoulutuksen. Isoskoulutus voi olla väylä, joka saa nuoret osallistumaan myös muuhun toimintaan. Nuortenillat, raamattupiirit, musiikkiryhmät ja varhaisnuorten kerhojen ohjaaminen ovat yleisiä nuorisotyön toimintamuotoja seurakunnissa. (Komulainen ym. 35–36.)

Nuorisotyössä on tärkeää kokoontua yhteen. Monissa seurakunnissa on viikoittain järjestettävä nuortenilta. Tämän lisäksi voi olla pienemmille ryhmille suunnattuja toimintoja. Nuorteniltojen vahvuus on kuitenkin siinä, ettei siihen tarvitse sitoutua ja se on kaikenlaisille nuorille avoin. Rippikoulun jälkeen moni toimintaan osallistuva kouluttautuu isoseksi, mutta on hyvä olla myös vaihtoehto, jossa keskitytään vain kristittyinä elämiseen ja erityisesti nuorten elämää askarruttaviin kysymyksiin. (Paananen 2005, 109–117.)

Isoskoulutus ja siihen liittyvä toiminta ovat hyvin tärkeitä monien seurakuntien rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä. Tähän on vaikuttanut se, että koulutus on integroitunut muuhun työhön. Vaikutusta on ollut myös sillä, että isostoiminta on laajentunut läpi 1990-luvun ja 2000-luvun alussa. Isostoiminnan suosio kertoo rippikoulun onnistumisesta ja samalla rippikoulujen onnistumiseen vaikuttaa kokemus hyvästä isostoiminnasta. Koulutuksen suosio johtuu myös siitä, että nuori saa sieltä yhteyttä toisiin nuoriin ja aikuisiin sekä vastauksia uskon kysymyksiin. (Porkka 2004, 12–13.)

Seurakunnan nuorisotyössä merkittävää on myös yhteistyö koulujen kanssa. Lähes jokainen koululainen tapaa peruskoulunsa aikana seurakunnan nuorisotyöntekijöitä noin kolmenkymmenen tunnin ajan. Koulu on kuitenkin toimintaympäristönä haastava, sillä nuoret ovat eri-ikäisiä ja tulevat erilaisista taustoista. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on kuitenkin molemmille osapuolille ponnistelun arvoista. Mikään laki ei velvoita kouluja kutsumaan seurakunnan työntekijöitä kouluhin käymään, joten on tärkeää, että seurakunnat ja koulut toimivat hyvässä yhteishengessä. (Luodeslampi & Karjalainen 2005, 119–126.)

Nuorisotyön ohjaajien työ on muuttunut seurakunnan mukana. Kehitys on kulkenut asteittain työn toteuttajasta vapaaehtoisten kouluttajaksi ja ohjaajaksi. Nuorisotyön vapaaehtoisten ja varhaisnuorten kerhonohjaajien määrä on

kasvanut isosten määrän noustessa. Nuorisotyön kasvaessa myös tarve nuorisotyönohjaajille nousi entisestään. (Porkka 2008, 175.)

6 OSALLISUUS

6.1 Osallisuuden määritelmä

Osallisuus on käsite, jolla ei ole yhtä oikeaa määritelmää. Osallisuutta on määritelty muun muassa yhteisöön kuulumisena ja siihen vaikuttamisena. (Bardy 2009, 117.) Osallisuus on merkittävä osa ihmisen hyvinvointia ja terveyttä, sillä osallisuus tuo tunteen merkityksestä ja kuuluvuudesta. Osallisuus on myös mielekästä tekemistä ja se ehkäisee syrjäytymistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.)

Osallisuus voidaan nähdä yksilön ja yhteisön välisenä vuorovaikutuksena. Erilaisia yhteisöjä ovat muun muassa perhe, ystäväpiiri, koululuokka, työyhteisö ja yhteiskunta. (Gretschel, Kiilakoski & Nivala, 2012, 16.) Osallisuuden toteutuminen itselle merkittävissä yhteisöissä on ratkaisevaa ihmisen identiteetin rakentumisessa. Kyse on siis yhdestä kasvun ja kehityksen perusedellytyksestä. Osallistuminen ja vaikuttaminen eri ryhmien toimintaan auttavat kasvavaa lasta ja nuorta rakentamaan ymmärrystä omasta itsestään ja ympäristöstä. (Bardy 2009, 117; Mäkelä 2011, 16.)

Osallisuus myös omaan elämään on tärkeää jo pelkästään mielenterveyden kannalta. Mikäli ihminen eristäytyy muista ja kokee merkityksettömyyden tunnetta ja lamaantumista arjen haasteissa, se johtaa osattomuuteen ja psyykkiseen pahoinvointiin. (Mäkelä 2011, 14.) Erilaiset elämäkokemukset, niin onnistumiset kuin epäonnistumisetkin vaikuttavat persoonan kehitykseen. Tärkeää kehityksen kannalta onkin, että näihin kokemuksiin annetaan edes mahdollisuus. (Mäkelä 2011, 18.)

Osallisuuden tunnetta voidaan kuvata myös termillä voimaantuminen. Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä sosiaalinen prosessi, jonka edellytyksenä on onnistunut vuorovaikutus toisiin ihmisiin. Sitä edistää kokemus ryhmään kuulumisesta ja kyvystä vaikuttaa sen toimintaan sekä tunne siitä, että on arvostettu. (Fitzsimons 2011, 3; Rantala 2011, 145.)

Osallisuus on tärkeää kaikenikäisille ihmisille, mutta etenkin yhteiskunnan näkökulmasta erityisen tärkeänä voidaan nähdä lasten ja nuorten osallisuuden toteuttaminen. Lasten ja nuorten osallisuuden tukemisella on suuri merkitys niin yksilölle kuin koko yhteiskunnan toiminnalle ja sen tulevaisuudelle. Lasten ja nuorten osallisuutta ei kuitenkaan tapahdu ilman aikuisten aktiivista roolia. (Nurmi 2011, 6–7.)

Nuorten osallisuudesta puhuttaessa puhe usein viittaa poliittiseen vaikuttamiseen ja äänestysintoon. Nuorten toivotaan jatkuvasti osallistuvan enemmän päätöksentekoon ja nuorten toivotaan kiinnostuvan oman lähiympäristönsä kehittämistä. Osallisuudessa on kuitenkin kyse laajemmasta ilmiöstä ja osallisuuden sekä osallistumisen muotoja on lukuisia. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry on internetsivuillaan määritellyt osallisuuden olevan mielipiteen kysymistä, mukaan ottamista, yhteisöllisyyttä, tunnetta kuulumisesta porukkaan, yhteisöön ja yhteiskuntaan. Osallisuus on järjestön mukaan muutakin kuin edustuksellisen demokratian keinoin vaikuttamista. (Suomen Nuorisovaltuustojen liitto – Nuva ry 2013.)

Osallisuuteen kuuluu, että nuori voi itse määrittää oman osallistumisensa tason. Nuori voi olla yhteisössä aktiivinen tai passiivinen osallistuja. Passiivinen osallistuminen voi myös tukea ja edesauttaa osallisuuden tunnetta, esimerkiksi silloin kun nuori tutustuu uuteen yhteisöön. Osallisuuden täydelliseen toteutumiseen tarvitaan kuitenkin mahdollisuuksia osallistujalle suunnitella ja toteuttaa toimintaa. Osallisuuden ja osallistumisen välinen ero syntyy siinä, voiko osallistuja vaikuttaa tilanteen kulkuun, vai tuleeko hän valmiiksi luotuun tilanteeseen. (Rantala 2011, 139–140.)

6.2 Osallisuus nuorisotyössä

Osallisuudesta on muodostunut yksi nuorisotyön keskeisin lähtökohta. Nykyään nuorisotyötä tehdään laajasti eri ympäristöissä sekä julkisella että kolmannella sektorilla. Perinteisen nuorisotyön rinnalle on tullut eri tavoitteista syntyneitä projekteja ja hankkeita. Sosiaalisen median yleistymisen myötä myös nuorisotyö on

saanut siitä uuden toimintaympäristön. Yhteistä nuorisotyön eri ympäristöille on nuorten osallisuuden arvostus. (Honkasalo, Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 206–207; Horelli, Sotkasiira & Haikkola 2004, 135–137.)

Nuorisotyöllä on keskeinen asema nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollistajana. Yksi nuorisotyön tehtävistä onkin antaa nuorille aitoja vaikuttamisen kanavia. Monesti nuorisotyöllä pyritään paikkaamaan puutteita, joita nuoret kohtaavat yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tästä johtuen nuoria tulisi osallistaa suunnitteluun, jotta he voisivat vaikuttaa. (Honkasalo ym. 2011, 207; Yeung 2002, 76–77.)

Osallistavan nuorisotyön tarkoituksena on tuottaa nuorelle kokemuksia vaikuttamisesta ja osoittaa yhteisöjen olevan muutettavissa, kun siihen on halua. Osallisuutta vahvistamalla voidaan vaikuttaa siihen, ettei nuori koe olevansa vain yhteiskunnan, kirkon tai jonkin muun yhteisön asiakas vaan myös toimija ja vaikuttaja. (Honkasalo ym. 2011, 207–208; Nurmi 2011, 6.) Osallisuus voi olla myös hoitava elementti. Nuoruus on monille vaikeaa aikaa ja nuorten tilanteet vaihtelevat merkittävästi toisistaan. Aikuiset saattavat helposti unohtaa millaista nuorena oli ja kuinka raskasta nuoruus voi olla. Tämän takia meidän tulee osallistaa nuoria eli antaa heidän tulla kuulluiksi ja arvostetuiksi. (Pruuki 2008b, 9–11.)

Horelli, Sotkasiira ja Haikkola (2008, 229–230) mainitsevat kolme isoa haastetta osallistavalle nuorisotyölle. Ensinnäkin nuorten osallistuminen ja sen järjestäminen vaatii laajaa yhteiskunnan tuntemista, sillä osallisuuden toteuttaminen tapahtuu usein yhteistyössä usean työalan yhteistyönä. Toiseksi osallisuuden tukeminen vaatii työntekijöiltä paljon menetelmällistä tietotaitoa. Työntekijän on tärkeää osata analysoida ja arvioida toimintaympäristöään. Kolmanneksi nuorten osallisuus edellyttää aikuisten osallistumista nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan. Haasteena on saada mukaan sekä nuorista välittäviä aikuisia että päätöksentekijöitä, jotka ovat valmiita ajamaan nuorten näkökulmia.

Osallisuuden lähtökohtana on siis nuoren ja työntekijän välinen vuorovaikutus. Tärkeää osallisuuden toteutumiselle on, että työntekijä kuulee nuorten mielipiteitä ja ehdotuksia. Kuuleminen voi tapahtua suoraan kysymällä nuorelta itseltään tai

poimimalla havaintoja nuorten keskusteluista. Osallisuutta tapahtuu, kun nuori voi puheellaan tai toiminnallaan vaikuttaa asioiden kulkuun. (Gretschel 2008, 244–245.) Työntekijät voivat edesauttaa osallisuutta toimimalla kannustajana, aktivoivana osallistajana ja opettaa osallisuutta avaavia menetelmiä (Rantala 2011, 143).

Osallisuus toimii osana kasvattavien aikuisten ja nuorten välisen suhteen perustaa. Vaikka osallisuuden arvo on olemassa, nuorisotyössä on kuitenkin vaihtelua siitä, miten osallisuutta toteutetaan. Tavallisesti osallisuutta perustellaan sillä, että nuorilta kysymällä saadaan varmistettua, että heidän tarpeensa ja toiveensa tiedostetaan valintoja tehdessä. Osa tarpeista saattaa kuitenkin jäädä huomioidmatta, jos vastauksia on tulkitsemassa vain aikuisia. Nuoret täytyisi ottaa mukaan tekemään suunnittelua ja hankintoja. (Honkasalo ym. 2011, 206–207.)

Arvioitaessa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa tehtävää nuorisotyötä ja sen osallistavuutta, avainsana voisi olla omatoimisuus. Perinteinen osa kirkon nuorisotyötä on tarjota nuorille mahdollisuus osallistua heille suunnatun toiminnan suunnitteluun. Tällaisia mahdollisuuksia voi tarjota muun muassa isoskoulutus ja isosena toimiminen rippileireillä. Nuorten omatoimisuuteen päästään kuitenkin vain silloin, kun toiminta on jatkuvaa ja säännöllistä yhdessä tekemistä. (Yeung 2002, 81–82; 84.)

Seurakunta voi nuoria osallistamalla tarjota vaihtoehdon nuorille tarjottaviin valmiisiin toimintamalleihin, eli mahdollisuuden olla itse mukana suunnittelemassa tarjottua toimintaa. Tähän päästään kuitenkin vain, jos toiminta on jatkuvaa, säännöllistä ja ennen kaikkea yhdessä tekemistä. Säännönmukaisen toiminnan lisäksi tarvitaan kuitenkin myös yllättäviä tempauksia. Nuorten puolesta ei kuitenkaan voida päättää kuinka kokonaisvaltaisesti he haluavat mihinkin sitoutua tai mitä osallisuus heille ylipäättään merkitsee. (Yeung 2002, 84–85.)

Vuonna 2004 toteutettiin nuorten tulevaisuusseminaari Kirkko 2015, jonne osallistui yli 200 nuorta eri puolilta Suomea. Sen tarkoituksena oli tarjota konfir-

moiduille, mutta alle 18-vuotiaille mahdollisuus vaikuttaa siihen, miltä he haluaisivat kirkon tulevaisuudessa näyttävän. Millainen olisi se kirkko, johon he haluaisivat sitoutua ja olla aktiivisina toimijoina? (Karvonen & Liljendahl 2005, 311.)

Tällä hetkellä rippikoulu tavoittaa valtaosan ikäluokasta ja sen jälkeiseen seurakunnan toimintaan osallistuu kolmannes niistä nuorista, jotka ovat käyneet rippikoulun. Voidaan kuitenkin ennustaa, että muutaman vuoden kuluttua aktiivisuus laskee, joten on tärkeää pohtia sitä, miksi nuoret vieraantuvat seurakunnan toiminnasta. Kirkon tulee huomioida nuoret, sillä heistä kasvaa tulevaisuuden kirkon aktiivisia kävijöitä sekä päättäjiä. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuoret saisivat mahdollisuuden vaikuttaa jo nyt. (Karvonen & Liljendahl 2005, 312.)

6.3 Seurakuntayhteys

Raamatusta voidaan lukea, kuinka osallisuus ja yhteisöllisyys ovat olleet tunnusomaisia piirteitä kristityille yhteisöille historian alusta asti. Jo alkuaikojen kristityt tunnetaan siitä, että he huolehtivat toisistaan.

Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat. Pelko levisi ihmisten keskuuteen, ja apostolien käten kautta tapahtui monia ihmeitä ja tunnustekoja. Uskovat pysyttelivät yhdessä, ja kaikki oli heille yhteistä. (Ap. t. 2:42–44.)

He ylistivät Jumalaa ja olivat koko kansan suosiossa, ja päivä päivältä Herra liitti heidän joukkoonsa niitä, jotka pelastuivat. (Ap. t. 2:47.)

Koko uskovien joukolla oli yksi sydän ja yksi sielu. Kukaan ei pitänyt omanaan sitä, minkä omisti, vaan kaikki oli heille yhteistä. Apostolit todistivat voimallisesti Herran Jeesuksen ylösnousemuksesta, ja Jumalan armo oli heidän kaikkien osana runsain määrin. (Ap. t. 4:32–33.)

Paavali on kuvannut seurakuntaa Kristuksen ruumiina, jossa jokaisella seurakuntalaisella on oma merkityksellinen roolinsa. Hänen mukaan jokaisen jäsenen mukanaolo tai puuttuminen vaikuttaa muun ruumiin eli seurakunnan toimintaan.

Kristus on niin kuin ihmisruumis, joka on yksi kokonaisuus mutta jossa on monta jäsentä; vaikka jäseniä on monta, ne kaikki yhdessä muodostavat yhden ruumiin. (1. Kor. 12:12-13.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015, Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö, korostaa nimensä mukaisesti osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkitystä seurakuntaelämässä. Strategisten linjausten mukaan kirkon on luovuttava työntekijälähtöisestä ajattelutavasta, jotta seurakuntalaisille voidaan paremmin luoda mielekkäitä toimintamahdollisuuksia. Seurakuntalaisten osallisuutta tulee parantaa vahvistamalla vapaaehtoisten mahdollisuuksia kantaa vastuuta seurakunnan toiminnassa. Strategian mukaan erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten jäsenyyteen tulee kiinnittää huomiota. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 37; 40–44.)

Kirkko on olemukseltaan sekä hengellinen ja inhimillinen. Sillä on sekä paikalliset ilmenemismuotonsa, että maailmanlaaja ulottuvuus. Kirkon inhimillinen ja paikallinen ilmenemismuoto on yhteisö, jonka välityksellä Jumala toimii. Se merkitsee Jumalan luomistyön hyvän jakamista muiden kanssa, jotta kaikki tulisivat siitä osallisiksi. Osallisuuden yhteisönä oleminen vaatii seurakunnilta jatkuvaa suunnittelua ja toiminnan arviointia, jotta pelastuksen sanoma tulisi kuulluksi ja lähimmäisen hyvä toteutuisi. Kirkon tulee kehittää työtään niin, että mahdollisimman moni voisi löytää uskon merkityksen ja oman paikkansa seurakunnan toiminnassa elämäntilanteensa mukaisesti. (Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007, 3–4.)

Yhtenä nuorisotyön tavoitteena on vahvistaa nuoren yhteyttä muuhun seurakuntaan. Monien nuorten mielestä rippikoulu on seurakunnallisen elämän alku. Ennen sitä nuoren ei ole tarvinnut kantaa vastuuta uskonnollisesta elämästään. Rippikoulun jälkeen nuori voi osallistua toimintaan itsenäisesti, joten yhteyden vahvistaminen juuri nuoren osalta tulee tärkeäksi. Kirkon tehtävänä on perinteisesti ollut moraalien ylläpito ja hyvien arvojen luominen, mutta nykyisin tehtävänä tulisi korostaa juurikin yhteisöllisyyden tunnetta. Kirkon luoma yhteisöllisyys ja elinikäiset ihmissuhteet ovat tärkeämpiä, kuin nuoren mielipide rippikoulusta. (Köykkä 2014, 15–36.) Nuorisotyössä tulee ottaa nuoret lämpimästi vastaan, vaikka he eivät olisi kiinnostuneita siinä vaiheessa paljoa muusta kuin biljardista. Tähän ei

riitä, että seurakunnan nuorisotyöntekijä kohtaa nuoria, vaan koko seurakunnan tulee suhtautua nuoriin positiivisesti. Seurakuntayhteyden luominen vaatii pitkäjänteisyyttä. Tämän takia työntekijän ei tule etsiä nopeita voittoja vaan pyrkiä kulttuurivaikutukseen. (Köykkä 2014, 37.)

Rippikouluun kuuluu seurakuntayhteys-osio, joka voi kulkea mukana koko rippikoulun ajan. Sen tavoitteena on, että nuori elää seurakuntayhteydessä. Tämä edellyttää sitä, että nuori tuntee seurakunnan ja kirkon toimintaa. Keskeisinä sisältöinä jaksossa ovat jumalanpalveluksiin ja seurakunnan toimintaan osallistuminen sekä yhteys seurakunnan työntekijöihin. Tavoite on siis suurempi, kuin vain tutustuttaa nuori seurakuntaan. Nuorelle on tarkoitus antaa kokemus siitä, että hän kuuluu seurakuntaan. (Pruuki 2010,99–104.) Seurakuntayhteyden aloittaminen ja sen säilyminen läpi elämän on haaste koko seurakunnalle. Rippikoulutyössä on hyvä välttää tunnelmaa siitä, että seurakunnan toimintaan osallistuminen on suorittamista. Tämän kaltaista vaikutelmaa voi luoda esimerkiksi kortti, johon nuori kerää leimoja toimintaan osallistumisesta. Sen sijaan olisi hyvä osallistua koko rippikouluryhmänä tai pienryhminä. Lisäksi osallistumista kannattaa jakaa rippikoulun eri vaiheisiin. (Pruuki 2010, 104.)

6.4 Kulttuurinen nuorisotyö

Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen työryhmä on määritellyt kulttuurisen nuorisotyön olevan nuorten kasvua ja oppimista edistävää, omaehtoisuutta sekä osallisuutta tukevaa toimintaa taiteen keinoin. Kulttuurisen nuorisotyön avulla tuetaan nuorten luovuutta, itseilmaisua ja näin ollen nuorten kokonaisvaltaista kasvua. (Anttila, Haapanen, Myyrä, Mönttinen & Parviainen 2012, 7.) Eri-laiset taiteen tekemisen muodot, jotka kulttuurisen nuorisotyön käsitteen alle jäsentyvät, voivat olla esimerkiksi tanssi, teatteri, musiikki, sirkus, kuva-, käsityö-, sekä media- ja videotaide. Taidemuotojen kirjo on hyvin laaja ja tästä syystä yksiselitteinen määrittely onkin jokseenkin haastavaa. Keskeistä kulttuuriselle nuorisotyölle on se, että toiminta on vuorovaikutuksellista, osallisuutta edistävää, luovaa sekä nuorten itseilmaisua tukevaa toimintaa (Anttila ym. 2012, 7).

Kulttuurinen nuorisotyö eräänä muotona mahdollistaa nuoren itseilmaisun kautta tapahtuvan itsetuntemuksen, sosiaalisten taitojen sekä vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Kulttuurisen nuorisotyön, kuten nuorisotyön ylipäätään, tärkein tavoite on nuoren kasvun tukeminen. Sen kontekstissa nuoren kasvun tukeminen tapahtuu tarjoamalla nuorille tila, jossa nuoret voivat taiteen keinoin tutkia omaa paikkaansa todellisuudessa. Kulttuurisen nuorisotyön työmuodoissa on luonnollisesti läsnä yhteisöllisyys, ja menetelmien avulla mahdollistetaan nuorten oman äänen esiin tuominen sekä parhaimmillaan ehkäistään syrjäytymistä. Antamalla nuorille mahdollisuuksia tuoda oma äänensä esiin haluamaansa väylää pitkin, kasvatetaan nuorten kiinnostusta ympäröivää maailmaa sekä yhteiskuntaa kohtaan. (Anttila ym. 2012, 14.)

Kulttuurinen nuorisotyö osallisuutta tukevana nuorisotyön muotona on siitä erinomainen, että siinä yhdistyvät osallistavat työmenetelmät sekä vahva kasvatuksellinen ote. Toiminnan keskiössä ovat vuorovaikutus, itseilmaisuus sekä turvallinen yhteisö, joka toimii peilinä nuoren kokemuksille. Nuorena saatu kokemus osallisuudesta luo pohjan myöhemmin elämässä tapahtuvalle osallisuudelle sekä vaikuttamiselle. (Anttila ym. 2012, 11.) Kulttuurisen nuorisotyön yhteydessä on myös syytä mainita sosiokulttuurisen innostamisen käsite. Kulttuurisessa nuorisotyössä sosiokulttuurinen innostaminen on luonnollisesti läsnä. Innostamisen keskeisiä tavoitteita ovat yksilön tietoisuus omasta roolista yhteisössä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Tätä kautta syntyy tietoisuus, miten toiminta omassa arjessa ja lähiyhteisöissä liittyy laajempaan yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Sosiokulttuurista innostamista voidaan pitää kaikkien sellaisten toimintojen yhdistelmänä, jotka luovat osallistumisen prosesseja, joissa yksilön on mahdollista kasvaa aktiiviseksi toimijaksi omissa yhteisöissään. (Kurki 2000, 20).

7 TEEMAILTOJEN SUUNNITTELUN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

7.1 Draamakasvatus, seikkailupedagogiikka ja roolityöskentely

7.1.1 Draamakasvatus

Draamakasvatus on oivalluksia ja kokemuksia tuottava ja luova ryhmäprosessi, joka sisältää projekteja osallistavan, esittävän ja soveltavan draamakasvatuksen genreissä (Heikkinen 2005, 24). Aiemmin on puhuttu joko ilmaisukasvatuksesta tai draamapedagogiikasta. Draama on leikkimisen ja näyttelemisen kulttuurinen ilmiö, joka on osa laaja-alaista taide- ja kulttuurikasvatusta. (Heikkinen 2004, 13–15.) Draama on yksi luovan ilmaisun muoto. Luova ilmaisu ei ole sidoksissa tiettyyn tapaan, paikkaan tai aikaan ilmaista itseään. Se on sidoksissa ihmisen eri aisteihin, älyyn, mielikuvitukseen sekä eri ilmaisukykyihin. Luova ilmaisu perustuu mahdollisuuteen kehittää omaa persoonallisuuttaan sekä vapauttaa omia piileviä voimavarojamme ja luovia kykyjä. (Ahonen 2013, 23.)

Käsitteenä draama voidaan rinnastaa lähelle luovaa leikkiä ja se ei ole yleisöä varten kuten teatteri, vaan yksilössä tapahtuvat muutokset ovat tärkeitä (Mäki 2009, 254). Draamakasvatus on teatterinomaista leikkiä, sillä leikissä ja näytelmässä ovat samat peruselementit: roolit, tarina, toimintaa jossain maailmassa, ajassa ja paikassa, joka ei ole sosiaalista todellisuutta (Heikkinen 2004, 61). Draama on erinomainen sosiaalisen ja interaktiivisen opetuksen muoto, jossa käsitellään kokemuksen pohjalta ihmisten suhteita toisiinsa, ympäristöön ja maailmaan (Mäki 2009, 257).

Improvisaatiolla puolestaan tarkoitetaan taitoa, jolloin ihminen käyttää omaa kehoaan, tilaa ja kaikkia inhimillisiä apukeinoja fyysiseen ilmaisuun tietystä ideasta, hahmosta tai tilanteesta. Improvisaatiossa puhe ja toiminta syntyvät draaman edetessä, eikä niitä ole suunniteltu etukäteen. Kuitenkaan tämä ei rajaa improvisaatiota pelkästään taiteen puolelle, vaan keinona sitä pystytään hyödyntämään monella erilaisella työkentällä. Improvisaatiossa tärkeitä käsitteitä ovat spontaa-

nius, intuitio ja läsnäolo. Näillä käsitteillä tarkoitetaan hetkessä elämissä ja tilanteeseen heittäytymistä. Improvisaatiossa on kyse luottamuksesta ja vuorovaikutuksesta. (Koponen 2004, 18 & 21.)

Improvisaatiossa ohjaaja voi määritellä tilannetta tai tarkoitusta, esimerkiksi antaa ryhmälle alkutilanteen jonka mukaan improvisoitua kohtausta ryhdytään rakentamaan. Alkutilanne voi olla vaikka, että nuori on myöhästynyt kotiintuloajasta. Improvisaation käyttäminenä opetusmetodina, on tärkeää muistaa lopuksi tilanteiden purkaminen yhdessä. Nämä tilanteet saattavatkin edetä ohjaajalle etukäteen arvaamattomalla tavalla. Ohjaajan tulee nopeasti pystyä ratkaisemaan, miten asiaa ruvetaan työstämään eteenpäin. (Pruuki 2010, 146–147.)

7.1.2 Seikkailupedagogiikka

Seikkailupedagogiikalla on monia tavoitteita ja nuorisotyössä tavoitteina korostuu itsetunnon vahvistaminen, sekä aloitteellisuuden lisääminen. Tämän lisäksi sillä pyritään opettamaan sosiaalisia taitoja ja vastuullisuutta. Voidaan myös sanoa, että tarkoituksena on tukea persoonallista kasvua nuoren omien rajojen tunnistamiseen. (Pulkamo 2008, 496–497.) Seikkailutoiminnassa ihminen joutuu käyttämään osaamistaan ja hyödyntämään kokemuksiaan. Toiminta säilyy mielenkiintoisena helposti, sillä se on haasteellista ja pieni vaaran tunne kannustaa keskittymään tekemiseen. Haasteellisuudesta johtuen on tärkeää aloittaa helpomasta ja ohjata ryhmää vaativimpiin tehtäviin ajallaan. Toimintoja, joissa osallistuja toimii osaamistasonsa ylärajoilla, on käytettävä säästeliäästi ja tapauskohtaisesti harkiten. (Kivelä & Lempinen 2010, 18–20.) Toimintaan on lisätty älyllisen ja emotionaalisen kehityksen osa-alueita, kuten draamaa ja muita taiteen lajeja. Tärkeää on ryhmässä toimiminen uudessa tai haastavassa tilanteessa. Tämän lisäksi ohjatut keskustelut toiminnan jälkeen koetaan tärkeäksi. Seikkailukasvatuksessa näkyy vahvasti ryhmätoiminnan ohjaaminen, jota pidetään Suomen nuorisotyön vahvuutena. Hyvin suunnitellussa ja tavoitteellisessa toimintakokonaisuudessa ryhmän yhtenäisyys vahvistuu ja työntekijäkin saa hyviä tilaisuuksia kohdata nuoria. (Pulkamo 2008, 497–498.)

7.1.3 Roolityöskentely

Roolityöskentelyssä ja narratiivisissa työtavoissa nousee esiin tavoite saada erilaisia näkökulmia käsiteltävään asiaan. Molemmissa on useita toimintatapoja, jotka toimivat eri nuorten kanssa. Draamassa ihminen voi toimia, ikään kuin hän olisi joku muu ja näin oppia ymmärtämään tätä ihmistä paremmin. (Pruuki 2010, 145.) Roolien kautta koetaan tunnetiloja ja ymmärretään roolihahmon asenteita, asemaa, tunteita, motiiveja ja draaman estetiikkaa (Heikkinen 2005, 38). Tämä vaatii sen, että osallistuja pyrkii eläytymään sen ihmisen ajatuksiin ja tunteisiin, joita hän esittää. Näin voidaan myös tutkia eri asioiden ja ilmiöiden luonnetta. Työntekijältä tämä vaatii kykyä tehdä nopeita ratkaisuja, sillä draama saattaa tuoda esiin aineksia, joita hän ei ole voinut kuvitella etukäteen. (Pruuki 2010, 145–146.)

7.2 Media- ja pelikasvatus

7.2.1 Mediakasvatus

Mediakasvatus ja media ovat erittäin laaja-alaisia käsitteitä. Medialla voidaan tarkoittaa muun muassa lehtiä, kirjoja, televisio-ohjelmia, elokuvia, digitaalisia pelejä, internetiä ja musiikkia (Lapset & media – Kasvattajan opas 2014, 3). Mediakasvatus on pedagogista toimintaa, jossa päämääränä on tukea lapsen kasvua median parissa. Onnistunut mediakasvatus näkyy lapsen kykynä analysoida ja tulkita mediaa, taitona osallistua mediakulttuuriin sekä kykynä ilmaista itseään. (Vilmilä 2015, 10.)

2010-luvun mediakasvatus on myös osallistumista tukevaa. Osallistumista tukeva mediakasvatus tukee nuorten mahdollisuuksia ilmaista itseään ja ymmärtää muiden näkemyksiä. Osallistumista tukevassa mediakasvatuksessa korostuu mediakulttuurin multimodaalinen luonne. Se painottaa oppijan kuulemistä ja kulttuuria, sisältöjen tuottamista, yhdessä tekemistä ja jakamista, yhteisöllisyyden ja yhteiskunnallisen osallistumisen vahvistamista mahdollisimman turvallisessa

mediaympäristössä. Mediakasvatuksella tavoitellaan taitoja ja osaamista. Mediataidoista puhutaan myös esimerkiksi medialukutaitona tai mediakielitaitona tarkoittaen pitkälti samankaltaisia taitoja. (Opetushallitus 2011, 7 & 9.)

Elokuviissa tai teatterissa, konserteissa ja taidenäyttelyissä käyminen on hyvin yleinen nuorten vapaa-ajan aktiviteetti. Näin tekee ainakin joskus useampi kuin kolme neljästä nuoresta. Säännöllisintä harrastamista tarkasteltaessa ovat puolestaan konsoli- tai tietokonepelien pelaaminen ja lukeminen ylitse muiden. Lisäksi yhä useammalle medioiden kanssa puuhastelu – esimerkiksi bloggaaminen, vloggaaminen eli videobloggaaminen, valokuvien ja videoiden julkaisu - on tärkeä harrastus. (Rahja 2013, 8–9.)

Median muutokset ja uudet digitaaliset ympäristöt ovat luoneet merkittäviä osallisuuden, kanssakäynnin ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Internet ja uudet teknologiat ovat tuoneet uusia vuorovaikutuksen kenttiä, jotka erityisesti nuoret ovat ottaneet nopeasti omikseen ja näin vaikuttaneet mediaympäristöjen kehittymiseen. Digitaalisessa ajassa eläneet nuoret käynnistivät uuden kulttuurin ottamalla digitaaliset laitteet käyttöön ja hyödyntämällä niitä omaehtoisesti omiin käyttötarkoituksiinsa. Monet sosiaalisen median merkittävät palvelut, kuten Facebook, YouTube, Flickr ja Blogger ovat syntyneet juuri nuorten tarpeisiin. (Rahja 2013, 4–5.)

Lapsi tai nuori ei ole ainoastaan median käyttäjä, vaan heidän on myös mahdollista olla median tekijöitä. Media tarjoaa lapselle hyviä keinoja ilmaista itseään. Tekemisen ideana onkin esimerkiksi oma mainos, jossa lapsi itse päättää, mitä ja miten median avulla halutaan esittää. (Lapset & media –Kasvattajan opas 2014, 16–17.) Omien mediatuotosten tekeminen on nuorille usein mieluista ja motivoivaa toimintaa, jonka myötä heille avautuu uusia vaikuttamismahdollisuuksia ja tilaisuuksia saada mielipiteensä esille (Rahja 2013, 23).

7.2.2 Pelikasvatus

Kasvatusalalla työskentelevät tiedostavat lapsen ja nuoren kasvuprosessin, jossa leikit ja pelit ovat keskeisiä asioita minäkuvan rakentumisen, ympäristön ja minuuden välisten suhteiden sekä sosiaalisten normien hahmottamisessa ja erilaisten kognitiivisten taitojen kehityksessä. Näin ollen sekä fyysisessä että digitaalissa ympäristössä tapahtuva leikki ja pelaaminen ovat luonnollisia osia psykososiaalisessa kasvussa tämän ajan yhteiskunnassa. Pelitutkimuksessa puhutaan eräänlaisesta maagisesta kehästä, jossa arjen keskellä leikkien ja pelin kautta voidaan saavuttaa tila, jossa sosiaaliset normit eivät pidäkään paikkaansa ja voidaan toimia arjesta tai minäkuvasta poikkeavalla tavalla. Edellä mainitussa kehässä on turvallista kokeilla erilaisia itseilmaisun muotoja ja oppia uutta, niin itsestä kuin ympäröivistä ja ihmisistä ja yhteiskunnasta (Nuorisotyö pelaa 2014, 11–12.)

Pelatessa lapsi oppii, miten interaktio toimii ja miten toimitaan, kommunikoidaan sekä neuvotellaan ryhmän kanssa. Pelit toimivat itseilmaisun peilinä ja muodostavat ympärillä olevien normien sallittuja toimintoja sekä käyttäytymissäantöjä. Lisäksi ne harjoittavat motoriikkaa sekä visuaalista ja tilan hahmottamisen kykyä. (Harviainen, Meriläinen & Tossavainen 2014, 8.) Pelikasvatukseen liittyy pelisivistys, joka on pelien ja pelaamisen kokonaisvaltaista ymmärrystä. Sen keskeinen sisältö on pelilukutaito, joka koostuu pelien eri osa-alueiden tuntemuksesta, pelaamisen hahmottamisesta kulttuuri-ilmiönä, pelien välittämien viestien tulkinnaasta sekä pelaamisen roolin tiedostamisesta nyky-yhteiskunnassa. Pelikasvatus on väline sivistyksen ja lukutaidon lisäämiseen. Se on merkittävä osa laajempaa mediakasvatuksen kokonaisuutta, joka pyrkii antamaan kaikenikäisille valmiuksia toimia tämän päivän tietoyhteiskunnassa. (Harviainen ym. 2014, 10.)

7.3 Musiikkikasvatus

Musiikkikasvatuksen tavoitteena seurakunnassa on puolestaan vahvistaa musiikillisia taitoja ja auttaa ymmärtämään musiikki Jumalan luomislahjana sekä kirkon uskon ilmentäjänä. Tämän lisäksi musiikin avulla voidaan tukea ihmisen

kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia. Musiikki laajentaa ihmisen tunne-elämää, mutta kasvatuksessa tulee opettaa myös kriittisyyteen. Kaikki musiikki ei ole rakentavaa, emmekä pysty täysin kontrolloimaan musiikin vaikutuksia. Ihmisen hyvinvoinnin kannalta on myös hyvä korostaa hiljaisuuden merkitystä musiikin ja muiden äänien vastapainona. (Tuovinen 2003, 435.)

Nuorisotyössä musiikkikasvatus näkyy monessa toiminnassa. Nuoret osallistuvat erilaisiin soitinryhmiin ja kuoroihin. Tämän lisäksi monessa toiminnassa on osana ohjelmaa yhteislaulua. Tärkeä osa musiikkikasvatuksella on nuortenmessuilla ja niiden musiikilla. Nuorten messut tehdään monesti nuorten toiveiden mukaan tai nuoret ovat itse toteuttamassa niitä. Monesti musiikkikin on nuorisomessuissa nuorille tutun kuuloista ja helposti lähestyttävää. (Tuovinen 2003, 435–444.)

Suuri osa nuorisokulttuurista on vahvasti sidoksissa musiikkiin. Itse musiikilla ei ole kuitenkaan suurta roolia nuorisokulttuurissa. Artistien ihannoiminen sen sijaan on ollut jo kauan nuorisokulttuurin perustaa. Kristillinen nuorisokulttuuri on vastaavasti saanut hyvin paljon vaikutteita hengellisestä musiikista. Jossain määrin myös näennäisesti maallisesta musiikista voi tulkita kristillistä sanomaa ja vastaavasti hengellisestä musiikista voi joskus olla vaikea löytää kristillistä ainesta. (Maukonen 2005, 156–158.)

Musiikki koskettaa usein nuoren elämää vahvasti. Vaikka vain osa nuorista harrastaa aktiivisesti musiikkia, niin musiikin kuuntelu kuuluu lähes jokaisen nuoren elämään. Ryhmään kuulumisen on nuorena tärkeää ja ehtona siihen on monesti samanlainen musiikkimaku. Nykyisin se ilmenee kuitenkin enemmän ulkonäössä, kuin yhteisessä musiikin kuuntelussa. (Maukonen 2005, 159.) Nuorisotyössä musiikilla on joukkoon kuulumisen kannalta korvaamaton merkitys. Yhdessä laulettu laulut ja virret ovat suuri osa yhteisöllisyyden kokemuksesta ja samalla ne muovaavat nuoren käsitystä hengellisestä musiikista. Musiikin suuri rooli nuorten elämässä tulee huomioida ja mahdollisuuksien mukaan myös hyödyntää. (Maukonen 2005, 160–164.)

7.4 Ruoka ja sen yhteisöllinen näkökulma

Ruoan tekeminen on yhteisöllisestä näkökulmasta hyvinkin olennainen osa. Ihmisten ruokkiminen ja yhteisöllisyyden rakentaminen ovat nähtävissä kyseessä olevan teeman merkeissä. Samaan pöytään tuleminen asettaa meidät samalle tasolle, jossa voimme yhdessä murtaa leipää. Ruoka liittyy luonnollisella tavalla lähes kaikkeen mitä teemme.

Raamatussakin esiintyy kertomus, jossa 12 miestä kokoontuu aterialle. Vaikka yhteinen ateria onkin arkista, niin sillä on tärkeä symboli yhteisyydessä. Kaikki eivät välttämättä aterioi yhdessä, monet syövät yksin, kun kotona ei ole muita. (Malkavaara 2011, 91.) Suomessa perheet syövät yhdessä vähemmän kuin missään muussa OECD-maassa. Yhdessä syömisellä on kuitenkin vaikutusta sekä henkiseen että fyysiseen hyvinvointiin. Nuoret ja lapset arvostavat rauhaisaa yhdessäoloa ruokapöydässä enemmän kuin aikuiset ymmärtävät. Yhteiset ateriat tukevat nuorten mielenterveyttä muiden yhteisten aktiviteettien tavoin. Kaikissa kulttuureissa yhdessä syöminen ja ruoan jakaminen kuvastaa hyväksyntää, toisen arvostusta ja toisesta välittämistä. (Suomalaisen ruokakulttuurin edistämishjelma 2010.)

7.5 Askartelu

Käsillä tekeminen on ihmisille luontainen tapa tehdä ja toimia. Askartelun kautta on muun muassa mahdollisuus tehdä hyvää, oppia tai tuottaa siitä itselleen muistoja.

Taidetyöskentely voi lisätä itsetuntemusta ja se mahdollistaa myös esimerkiksi lapsen sosiaalisen kasvun ja oppimisen. Nuori voi löytää itsestään uusia piirteitä ja osaamista. Tekemisen kautta voi tulla esiin jotain, mitä ei ole osattu sanoa tai kuvata aiemmin ja aktiivinen suhde omaan elämään kasvaa. Taidelähtöisessä työskentelyssä kuten askartelussa voidaan saavuttaa erilaisia kehitystehtäviä. Se voi luoda myös osallisuutta ja yhteisöllisyyttä nuorten keskuudessa. Tunteiden ilmaisun ja taidelähtöisten menetelmien avulla pyritäänkin rikastamaan arkista

kanssakäymistä, saamaan aistit ja mieli liikkeeseen sekä houkuttelemaan esiin lapsen kokemuksia ja tunteita. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Taide kykenee aktivoimaan ihmisen kaikkia aisteja. Se vaikuttaa myönteisesti niin terveyteen, hyvinvointiin kuin työkykyynkin, sillä yhtä taidekuvaa voi tulkita monesta eri näkökulmasta ja lähtökohdasta. Jokainen tulkitsee, kokee ja aistii taideteoksen aina omalla tavallaan. Taideteokset sisältävät jokaiselle tulkitsejalleen erilaisia henkilökohtaisia merkityksiä. Kuvaa voi tarkastella siis muutenkin kuin sanallisesti – esimerkiksi tuottamalla kokonaan uuden kuvan. (Itkonen 2011, 10–11.)

8 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli osallistaa nuoria Teemaitoihin ja vahvistaa heidän osallisuuttaan, yhdessäoloon, hengellistä kasvuaan ja omaa minuuttaan kirkon nuorisotyön kautta. Tavoitteena oli antaa nuorille vaikuttamisen mahdollisuus heille tarjotun toiminnan suunnitteluun. Tarkoituksena oli myös luoda turvallinen ilmapiiri sekä ympäristö, jossa nuoret voivat rakentaa erilaisia teemojen pohjalta nousevia taitoja. Toiveena oli, että toimintamuoto löytäisi paikkansa Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyössä ja näin ollen jatkuisi myös hankkeen jälkeen.

Kullakin teemailalla oli opinnäytetyön sisäisiä tavoitteita, jotka pohjautuivat teoreettisista lähtökohdista nouseviin tekijöihin. Teemaitojen toteutus ja teoria käytännössä -luvussa käsitellään teorian vaikutusta itse toimintaan, jonka kautta ovat myös nähtävissä sieltä nousevat, taustalla olevat tavoitteet. Iltojen yksittäiset teoriasta nousevat tavoitteet ohjasivat teemojen valikoitumista.

Kaikki tavoitteeni ohjasivat työni prosessin etenemistä ja teoriapohjan keräämistä. Työn tavoitteiden lisäksi työskentelyäni ohjasivat omat henkilökohtaiset tavoitteeni. Niitä olivat muun muassa oppia mahdollisimman paljon uusia tietoja ja taitoja kirkon nuorisotyöstä, osallisuudesta ja ryhmän ohjaamisesta sekä kehittää ammatillista osaamistani.

Työskentelin itse Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyönohjaajana kesäkuusta lähtien, joka oli puolet Teemaitojen toteutumisen ajasta. Näin ollen minulla oli mahdollisuus havainnoida ja tutustua nuoriin sekä luoda turvallisuuden tunnetta lähietäisyydellä teemaitojen lisäksi esimerkiksi nuortenilloissa, isos- ja apuopettajakoulutuksissa sekä leireillä.

9 TEEMAILTOJEN TOTEUTUS JA TEORIA KÄYTÄNNÖSSÄ

9.1 Teemailtojen toteutus

Hanke toteutettiin vuoden 2015 helmikuusta marraskuuhun. Teemailtoja järjestettiin kerran kuukaudessa lauantaisin kello 18-21 eli vuoden aikana yhteensä kymmenen kappaletta. Illat toteutettiin pääsääntöisesti Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyön tilassa, St22:ssa. Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyö kustansi mehut ja keksit kaikkiin teemailtoihin. Muut tarvittavat asiat hankittiin järjestettävän illan tarpeiden mukaisesti. Tällaisia hankintoja olivat muun muassa ruoka-aineet ja askartelumateriaalit. Järjestin iltoihin tarvittavat laitteet ja tarvikkeet, mutta nekin olivat pääosin lainattavissa seurakunnan kautta. Kyseisiä asioita olivat esimerkiksi televisio, Playstation, järjestelmäkamera ja Exodus -elokuva.

Teemaillat toteutettiin yleispätevää rakennetta mukaillen. Ilta aloitettiin yhteisellä aloituksella, jossa käytiin läpi illan sisältämä teema ja toteutettavat asiat. Joskus hartaus pidettiin aloituksen yhteydessä, mutta joskus myös varsinaisen toiminnan jälkeen. Koko ajan oli mahdollista nauttia mehusta ja kekseistä, mutta useimmiten teemaillan loppupuolella ehti istahtamaan kavereiden kanssa ja vaihtamaan kuulumisia. Toki joissakin määrin se oli mahdollista myös toiminnan aikana riippuen teeman intensiivisyydestä.

Ensimmäinen teemailta järjestettiin 21.2. Nuoret suunnittelivat muiden teemailtojen sisältöjä, jonka jälkeen äänestettiin parhaimmaksi koetut vaihtoehdot. Käytännössä pöydällä oli kymmenen paperia, joissa kussakin luki yhden teeman nimi. Papereihin oli mahdollista kirjata ideoita ja ehdotuksia iltojen sisältöihin. Papereihin kirjattuja ajatuksia käytiin sitten yhdessä läpi, jonka jälkeen äänestettiin kaikkien toiveiden kesken muutamia asioita illan toteutukseksi. Lisäksi nuoret päättivät teemojen järjestyksen, esimerkiksi askartelua toivottiin marraskuulle, koska se on otollinen aika askarrella joulukortteja.

Toisessa teemaillassa 21.3. pidettiin tietovisa Raamatun tarinoista ja henkilöistä sekä Nuoren seurakunnan veisukirjasta pantomiimin keinoin. Nuoret jakautuivat ryhmiin, joissa he esittivät haluamiansa Raamatun tarinoita sekä henkilöitä pantomiiminä. Joukkueet keräsivät pisteitä oikeista arvauksista. Tämän jälkeen nuoret arvuuttelivat keskenään Nuoren seurakunnan veisukirjan lauluja samalla tavalla.

Huhtikuun teemailta käsitteli teatteria. Ilta järjestettiin 25.4. ja siellä tehtiin improvisaatioharjoitteita, jotka pohjautuivat Putous- ja Vino Show -ohjelmiin. Nuoret suorittivat erilaisia ohjelmiin pohjautuvia tehtäviä, joita olivat muun muassa fotomiini, tunteesta toiseen ja torvi.

23.5. nuoret suunnittelivat ja kuvasivat rippikoulun jälkeisen nuorisotyön mainosvideon, joka esitettiin kaikissa Tuomiokirkkoseurakunnan rippikouluissa kesällä 2015. Käsikirjoitus tehtiin tehokkaasti illan aluksi läpikäyden Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan toimintaa. Nuoret saivat ajatuksen kertoa nuorisotyön toiminnasta uutisten kautta, joten kaksi nuorta toimivat uutisankkureina ja muut nuoret osallistuivat uutisissa nähtäviin haastatteluihin. Käsikirjoituksen ja kuvausten jälkeen pohdimme videon sisältöön toivottuja asioita, sillä minä editoin mainosvideon teemaillan jälkeen. Perustimme myös Whatsapp -ryhmän editoinnin ajaksi, jossa jatkoimme keskustelua videon muokkauksesta ja sen valmistumisesta.

13.6. oli teemana Jokeri. Se antoi täysin vapaat kädet halutun toiminnan toteuttamiseen. Kyseisessä teemaillassa keskusteltiin nuorten hengellisyydestä, jonka jälkeen he suorittivat aiheeseen liittyvän Action Track -radan. Nuoret toivoivat suunnitteluillassa yksinkertaisesti keskustelua keskenään nuorten hengellisyydestä. Aluksi nuoret lähtivät muutamassa ryhmässä kävelemään minun tekemääni Action Track -rataa Tampereen keskustaan.

Heinäkuun 11. päivänä pidettiin peliaiheinen teemailta, joka sisälsi lautapeliin ja konsolipelin pelaamista. Lautapelejä löytyi jo valmiiksi melko paljon nuortentilasta, mutta hankin niitä lisää myös Tampereen seurakuntien kirjastosta ja Kalevan kirkolta. Illan aikana oli mahdollista pelata useita eri lautapelejä sekä Playstation2-pelejä.

Elokuun teemailta oli 22.8. ja se toimi ikään kuin varaslähtönä nuorisotyön syksyn toiminnalle. Kyseisessä illassa teemana oli musiikki, joten lauloimme Nuoren seurakunnan veisukirjan lauluja ja pidimme levyraadun nuorten toivomista kappaleista.

Syyskuussa 19.9. katsoimme elokuvan nimeltä Exodus: Gods and Kings, joka pohjautuu Raamatun kertomukseen Mooseksesta ja hänen tehtävästään viedä israelilaiset luvattuun maahan.

Tampereen syyslomaviikolla 17.10. kokoonnuimme poikkeuksellisesti Kalevan kirkolla, sillä teimme pizzaa ja mokkapaloja. Jokainen sai tehdä oman pizzan, jonka jälkeen teimme kaksi mokkapalataikinaa jakaen valmistusvaiheet neljän pienryhmän kesken.

Viimeinen teemailta oli 7.11. ja siellä askartelimme joulukortteja ja tulevaisuuden haavekarttoja leikellen erilaisia kuvia aikakauslehdistä. Nuoret keskittyivät etenkin joulukorttien sekä isänpäiväkorttien tekemiseen.

Jokaisessa teemaillassa pidettiin hartaus, joka pohjautui hartauskirjallisuuteen. Näin ollen kirjallisuudesta muodostui ikään kuin yksi teema lisää. Käytin useita eri kirjoja, joiden avulla pidin hartauden teksteihin liittyvistä asioista.

9.2 Teoreettisten lähtökohtien vaikutus teemailtoihin

Teemaillat koostuivat kymmenestä erilaisesta teemasta, jotka pohjautuivat teoreettisiin lähtökohtiin. Teemoilla oli sekä yhteisiä teoreettisia lähtökohtia että tiettyjä yhteen teemaan kohdistuvia teorian näkökulmia. Aikaisemmin käsitellyt teoreettiset lähtökohdat viittaavat kokonaisvaltaisesti teemailtojen järjestämiseen. Teemaillat pohjautuivat lisäksi erilaisiin toiminnallisiin menetelmiin.

Nuoret ja kirkon nuorisotyö asettivat teemailloille kohderyhmän ja toimintaympäristön. Nuorten vapaa-aikaa voidaan peilata puolestaan teemailtojen ajankohdan kanssa, sillä useimmiten pisin vapaa-ajan ajankohta sijoittuu viikonloppuun, jolloin teemailtoja järjestettiin. Näin ollen myös nuoren kehitystehtävät, sosiaaliset

suhteet, yksinäisyys, syrjäytyminen ja nuorisokulttuuri antoivat pohjan teemailtojen kohderyhmälle. Niiden vaikutus nuorten kanssa toimimiseen helpotti ymmärrystä nuorten nykypäivän käyttäytymisestä.

Kristillinen kasvatusta on osa kirkon nuorisotyötä ja teemailloissa se näkyi pääsääntöisesti etenkin hartauksissa hartauskirjallisuuden kautta. Lisäksi kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksia oli nähtävissä muun muassa Raamatun tarinoiden ja henkilöiden tietovisassa, nuorten hengellisyyttä käsittelevässä Action Track-radassa ja Nuoren seurakunnan veisukirjan laulujen laulamissa. Opilliseen ulottuvuuteen sisältyy hartauksien lisäksi myös Raamatun tarinoiden ja henkilöiden tietovisa, jossa samalla tutustumme eri kertomuksiin, Action Track-rata, jossa käytiin läpi useita eri raamatunkohtia sekä nuorten hengellisyyteen liittyviä asioita ja elokuva Exodus, jossa Mooses johdattaa israelilaiset luvattuun maahan.

Rukoileminen ja hengelliset laulut sisältyivät aina teemaillassa pidettävään hartauteen, näin ollen myös rituaalinen ulottuvuus oli esillä. Kokemuksellinen ulottuvuus taas nousi esiin hartauksien ja työntekijän turvallisuuden kautta, jolloin kerroin omasta luottamuksestani Jumalaan. Lisäksi työntekijän näkökulmasta pyrin välittämään nuorille toisten huomioimista ja erilaisuuden hyväksymistä yleisesti ottaen kaikissa illoissa. Erilaisten hyvien ja tärkeiden arvojen välittäminen eettis-moraalisen ulottuvuuden pohjalta tapahtui hartauksien yhteydessä. Huolenpidolliseen ulottuvuuteen kuuluu perustarpeista huolehtiminen ja positiivinen tunneilmapiiiri. Pidin ensisijaisen tärkeänä sitä, että nuorilla oli jatkuvasti turvallinen olo ja ilmapiiri teemailtojen parissa. Tärkeää on, että kasvatettavalla on kokemus turvallisuudesta ja jatkuvuudesta. Kristillisen arjen ja tavallisen elämän näkymisen voisi rinnastaa muun muassa ruoan siunaamiseen ja ehkäpä jopa myös uskon ja huumorin yhdistämiseen. Perinteinen kasvutieto ja pedagoginen ulottuvuus sekä sen menetelmät kerronnasta ja keskustelusta ovat oikeastaan kulkeneet kaikkien teemailtojen matkassa joko hartauksien tai erilaisten aktiviteettien parissa.

Kohtaaminen ja nuoren hengellisyyden tukeminen kulkivat teemailtojen mukana. Nuoret kohdattiin arvokkaasti ja otettiin lämpimästi vastaan. Teemaillat olivat ikään kuin matalan kynnyksen toimintaa, joihin nuorten oli helppo tulla. Kohtaaminen on olennainen osa nuorisotyötä, jotta nuori kokisi hyväksi ajatukseksi olla

mukana seurakunnan toiminnassa. Illoissa pyrin kohtaamaan jokaisen nuoren henkilökohtaisesti vaihtamalla edes muutaman sanasen heidän kanssaan. Hengellisyden tukeminen näkyy parhaiten hartauksien merkeissä. Kuitenkin ryhmäpaine vaikuttaa nuorten uskomiseen, sillä nuori tarkastelee itseään sekä perheen että ikäistensä kautta. Samanlaisuuden kokeminen voi olla nuorille merkityksellistä, jota kautta kristittyjen yhteys vahvistaa uskonelämän kasvamista ja kehittymistä. Käytännössä lähestulkoon jokaisella nuorella on jonkun asteinen uskonkipinä, jota kasvattaa yhdessä oleminen ja toisten kanssa uskomisen.

Osallisuus on puolestaan teemailtojen kannatteleva teema. Suunnittelussa osallisuus ja osallistaminen ovat vahvasti esillä. Suunnitteluillassa suunniteltiin muiden teemailtojen sisältö ja äänestettiin parhaimmiksi koetut vaihtoehdot. Näin olen osallisuus näkyi vahvasti mielipiteen kysymisessä, mukaan ottamisessa, yhteisöllisyydessä sekä kuulumisessa yhteisöön. Ensimmäisessä teemaillassa suunnittelun kautta nuoria osallistettiin, jotta he voisivat vaikuttaa heille suunnattuun toimintaan. Osallistavan nuorisotyön tehtävänä onkin tuottaa nuorelle kokemuksia vaikuttamisesta, kun siihen on halua. Osallisuuteen vaikuttaa myös nuoren ja työntekijän vuorovaikutus. Työntekijän, eli tässä tapauksessa minun, tehtävänäni oli kuunnella nuorten mielipiteitä ja ehdotuksia sekä suoraan kysymällä että havaintoja poimimalla. Myös seurakuntayhteyttä rakennettiin teemailtojen merkeissä ja se korostui etenkin osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkityksessä. Teemojen aiheet valikoituivat teoreettisten lähtökohtien sekä nuorten toiveiden pohjalta.

Minun tehtäväkseni kuului myös kannustaminen ja osallistujien aktivoiminen, jotta mahdollisimman moni nuori innostuisi uudenlaista osallisuutta tukevasta toiminnasta. Nuori voi kuitenkin itse määrittää osallistumisensa tason, passiivinenkin osallistuja löytää paikkansa kokonaisuudessa ja on ilmiselvää, etteivät kaikki halukkaat välttämättä pääse vaikuttamaan suunnittelukertaan. Passiivinenkin osallistuja voi kokea osallisuuden tunnetta tutustumalla uuteen yhteisöön ja sen sisällä tehtäviin erilaisiin tehtäviin.

Teemailtojen aiheet voidaan sisällyttää kulttuurisen nuorisotyön taiteen tekemisen muotojen alle, jotka muodostuvat nuorten kasvua ja oppimista edistävästä,

omaehtoisuutta sekä osallisuutta tukevasta toiminnasta taiteen keinoin. Kulttuurisen nuorisotyön keskiössä ovat vuorovaikutuksellisuus, osallisuuden edistäminen, luovuus ja nuorten itseilmaisuus. Näitä elementtejä voidaan tarkastella pitkin kehittämishankkeen kulkua, eli ne voidaan rinnastaa toiminnassa vaikuttaviin tekijöihin. Erilaisia taiteen tekemisen muotoja ovat muun muassa teatteri, musiikki, kuva- ja käsityö sekä media- ja videotaide. Teatterin taiteen tekemisen muotoon kuuluvat illat, joiden aiheet olivat teatteri ja tietovisa. Musiikki puolestaan kohtaa teemaillan kanssa, jossa aiheena oli luonnollisesti musiikki. Kuva- ja käsityön alle voidaan luokitella ruoan ja askartelun teemaillat, kun taas media- ja videotaide pitävät sisällään median, pelin, elokuvan ja jokerin.

9.3 Toinen ja kolmas teemailta: Tietovisa & teatteri

Tietovisan alkuperäinen teoreettinen tarkoitus oli oppimisen näkökulma. Kuitenkin nuorten suunnitelmassa teemailtoja, tietovisasta muovaantui enemmänkin näyttelemiseen liittyvä oppimisharjoitus. Tässä tapauksessa draamakasvatus pitää sisällään sekä tietovisan että teatterin. Erilaisten näytelmien ja improvisaatioharjoitteiden kautta draamakasvatus vaikuttaa tuottamalla oivalluksia ja kokemuksia. Draaman kautta improvisaatio, seikkailupedagogiikka ja roolityöskentely näkyivät iltojen harjoitteissa, joita olivat Raamatun tarinat ja henkilöt sekä Nuoren seurakunnan veisukirja pantomiimin keinoin ja Putous- ja Vino Show-ohjelmiin liittyvät improvisaatioharjoitteet. Improvisaatiota esiintyi kaikissa tehtävissä, sillä nuorille annettiin ainoastaan määritelty alkutilanne, josta improvisoitua kohtausta lähdettiin rakentamaan. Samalla tavalla seikkailupedagogiikka vaikutti toimintaan, sillä tilanteet olivat uusia ja niihin oli tarkoitus heittäytyä. Roolityöskentelyn tehtävä näkyi puolestaan Raamatun henkilöiden esittämisessä ja ymmärtämisessä.

9.4 Neljäs, kuudes ja kahdeksas teemailta: Media, peli ja elokuva

Näihin kolmeen teemailtaan vaikuttivat useat yllä mainitut teoreettiset lähtökohdat. Pelit, media ja elokuva ovat kaikki nuorille luonnollisia tapoja tai keinoja viettää aikaa, kyse onkin nyky-yhteiskunnan nuorisokulttuurista. Yhä useammalle nuorelle median kanssa työskentely voi olla myös harrastus. Nuori ei ole ainoastaan median käyttäjä, jolloin mainosvideon suunnittelu ja toteutus antoivat mahdollisuuden ilmaista itseään sekä päästä päättämään mitä videon tulisi sisältää. Peli-aiheinen teemailta nostaa lauta- ja konsolipelien avulla esiin pelikasvatuksen ja sitä kautta fyysisen ja digitaalisen ympäristön kautta tapahtuvan pelaamisen, joka on luonnollinen osa kasvua. Nuorten säännölliseen harrastamiseen kuuluukin konsoli- tai tietokonepelien pelaaminen. Lautapelit ovat niin ikään tukemassa yhteisöllisyyttä, yhdessä toimimista ja perinteisen pelikasvatuksen toteutusta. Elokuviissa käyminen on taas hyvin yleinen nuorten vapaa-ajan aktiviteetti. Teemana elokuva mahdollistaa tekemisen muualla kuin kotona, mutta halvemmalla kuin elokuvateatterissa. Kristillisestä näkökulmasta katsoen kyse on myös jonkinlaisesta opillisesta ulottuvuudesta, koska kyseessä oli kristillinen elokuva.

9.5 Seitsemäs teemailta: Musiikki

Teemaillassa musiikkikasvatus ilmentyi jo sen tavoitteissa. Lauoimme Nuoren seurakunnan veisukirjan lauluja ja näin ollen vahvistimme musiikillisia taitoja yhteislaulun avulla. Nuorisokulttuuriin kuuluu myös artistien ihannoiminen sekä ylipäätään musiikin kuuntelu, tähän pohjautui teemaillassa järjestetty levyraati, jossa jokainen nuori sai tuoda esille omanlaistaan musiikkia. Lisäksi yhdessä laulettavat laulut rakentavat yhteisöllisyyttä, joka on teemailtojen kannalta erittäin oleellista.

9.6 Yhdeksäs ja kymmenes teemailta: Ruoka & askartelu

Ruoan tekeminen ja sen syöminen ovat yhteisöllisestä näkökulmasta hyvin olennaisia osia. Ihmisten ruokkiminen ja yhteisöllisyyden rakentaminen olivat nähtä-

vissä kyseessä olevan teeman merkeissä. Samaan pöytään tuleminen asetti meidät samalle tasolle, jossa saimme yhdessä murtaa leipää. Ruoka liittyy luonnollisella tavalla lähes kaikkeen mitä teemme. Tekemisen kautta opimme ruoan laittamisesta, jonka jälkeen pysähdyimme jakamaan tekemämme ruoan.

Teemaillan askartelussa joulukorttien ja haavekarttojen tekeminen antoi mahdollisuuden tehdä hyvää, oppia ja saada muistoja. Joulukortit antavat jollekin toiselle hyvän mielen, mutta tekijä sai oppia niiden tekemisestä. Haavekarttojen tekemisestä sai oppia omasta tulevaisuudesta ja siihen liittyvistä haaveista. Usein asioiden konkretisoiminen helpottaa ymmärrystä, tekemisen kautta voi tulla esiin jotain, mitä ei ole osattu sanoa tai kuvata aiemmin ja aktiivinen suhde omaan elämään kasvaa. Lisäksi se on myös muisto sen hetken ajatuksista.

10 PROSESSIN KUVAUS JA KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI

10.1 Prosessin kuvaus

Idea opinnäytetyön aiheesta syntyi syksyllä 2014, jolloin selvisi, ettei aikaisempi opinnäytetyöni idea House Band -toiminnan kehittämiseksi toteutuisi yhteistyöhön vuoksi. Näin ollen mietin, mikä voisi olla sellainen toimintamuoto, jota voisin itse hyödyntää vaikkapa kirkon nuorisotyössä. Samaan aikaan keskustelimme Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyön tiimin kanssa siitä, tulisiko nuorille tarjota toimintaa myös viikonlopuksi. Pohdintamme osuivat yhteen ja sen jälkeen aloimme mainostaa ja rakentaa iltojen kokonaisuutta.

Itse toiminta alkoi hyvin pian varsinaisen ideoinnin jälkeen, joten lähtökohdat opinnäytetyön tekemiselle eivät olleet täysin tavanomaiset. Lähdin kuitenkin mahdollisimman nopeasti koostamaan työn teoreettisia lähtökohtia, joiden avulla ja kautta muun muassa iltojen valikoituminen ja ryhmää ohjaileva osallisuus vaikuttivat käytännön tekemiseen. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana opin tietynlaisen toiminnan suunnittelua ja toteutusta, luovuutta sekä nuorten äänen kuulemista teorian ja työn kautta. Uskon, että kehityin ammatillisesti, sillä sain olla läsnä nuorten kanssa ja toteuttaa asioita yhdessä.

Opinnäytetyöprosessini on edennyt seuraavasti. Olen raportoinut työtäni opinnäytetyössä ja opinnäytetyöseminaareissa. Raportointi on tapahtunut lukemani lähdemateriaalin, toiminnan, saamani palautteen ja omien pohdintojen pohjalta. Esittelin opinnäytetyöni ideapaperin 24.2.2015 ja sain sen tuolloin hyväksytyä. Jo sitä ennen, syksyllä 2014 mainostin toimintaa sekä rakensin teoriaosuutta. Teemaillat alkoivat helmikuussa 2015. Seuraavana tavoitteena oli viimeistellä opinnäytetyösuunnitelma, jonka sain esitettyä sekä hyväksytyä 10.9.2015. Työosan esittelin 6.10.2015. Jätin opinnäytetyöni esitarkastukseen 26.10. ja sen lopullinen jättö oli 23.11.2015. Opinnäytetyö julkistettiin julkistamisseminaarissa 4.11.2015. ja valmiin työn jättämisen jälkeen 23.11.2015 suoritin kypsyysnäyt-

teen. Viimeisen tarkastuksen ja lopullisen jätön jälkeen työ on nähtävissä Diakonia-ammattikorkeakoulun Theseus -arkistossa. Annan myös kopion Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyölle.

10.2 Kehittämishankkeen arviointi

Kehittämishankkeen arviointi tapahtui kyselyn pohjalta. Sain jatkuvaa palautetta heti iltojen jälkeen tai jopa niiden aikana, mutta tietysti koottu kysely illoista, niiden onnistumisesta ja kehittämisideoista oli monipuolisempi tapa arvioida teemailtojen onnistuvuutta. Jatkuva palaute nuorilta illoissa kyselemällä ei varsinaisesti vaikuttanut työn etenemiseen, sillä palaute oli pääosin positiivista. Aikatauluista saatu palaute oli valitettavasti mahdotonta toteuttaa. Pyrimme kuitenkin valitsemaan parhaat mahdolliset päivämäärät, jotka sopisivat mahdollisimman monelle nuorelle.

Rakensin palautelomakkeen, johon pyrin saamaan kaikki iltoihin osallistuneet nuoret vastaamaan ja arvioimaan heille tarjottuja iltoja. Kysely toteutettiin Tuomiokirkkoseurakunnan isoskoulutusleirillä 30.10. -1.11.2015 ja se oli mahdollista täyttää myös leirin jälkeen viimeisessä teemaillassa sekä muutamassa nuortenillassa. Kysely syntyi tavoitteita myötäillen sisältäen muun muassa kirjoittamistehtäviä. Teemailtojen palautekyselyyn vastasi 30 nuorta. Vastausprosentti on mielestäni valitettavan pieni, koska teemailtoihin osallistui yhteensä yli 60 eri nuorta.

Kyselyyn vastanneista nuorista kahdeksan koki saaneensa vaikuttaa teemailtojen suunnitteluun ja toteutukseen. Ongelmana oli se, että kaikki suunnitteluillassa mukana olleet nuoret eivät vastanneet kyselyyn, ja suunnitteluillan jälkeen mukaan liittyi vielä monia uusia nuoria. Näinpä suurin osa kyselyyn vastanneista ei osannut sanoa oliko saanut osallistua suunnitteluun ja toteutukseen, ja kahdeksan koki, että ei ollut saanut osallistua suunnitteluun ja toteutukseen lainkaan.

Teemailtoihin osallistuminen oli 15:lle nuorelle todella mieluista, kahdeksalle mieluista ja vain kaksi ei osannut sanoa. Tulokset olivat siis tässä suhteessa hyvin positiivisia. Myös teemailtojen aiheet olivat suurimmalle osalle mieluisia: 11:lle

todella mieluisia, 13:lle mieluisia ja neljä ei osannut sanoa. Ilmapiiri koettiin poikkeuksetta turvalliseksi: 20 nuorta koki ilmapiirin todella turvalliseksi ja kahdeksan melko turvalliseksi.

Teemailloissa oppimisesta oli kolme väittämää. Ensimmäinen koski Teemailloissa opittuja uusia asioita. Neljä nuorta vastasi, että ei ollut oppinut mitään uusia asioita ja kaksi kertoi, ettei ollut oppinut lähes mitään uusia asioita. Suurin osa eli 12 nuorta ei osannut sanoa. Seitsemän koki oppineensa joitakin uusia asioita ja kolme paljon uusia asioita. Uusien taitojen oppimista koskevan väittämän kohdalla vastaukset jakaantuivat melko samalla lailla. Neljä vastasi, ettei ollut oppinut mitään uusia taitoja, yksi ei ollut oppinut melkein mitään uusia taitoja, suurin osa ei osannut sanoa. Yhdeksän oli oppinut hieman uusia taitoja ja kaksi paljon uusia taitoja. Myös kolmannen väittämän kohdalla vastausten jakauma oli samankaltainen. Kolme koki, ettei ollut oppinut mitään uutta itsestään, kolme ei ollut oppinut melkein mitään uutta itsestään. 11 ei osannut sanoa, yhdeksän oli oppinut jotakin uutta itsestään ja kaksi paljon uutta itsestään.

Teemailloista tiedottaminen koettiin pääosin selkeäksi ja riittäväksi. Vain kolme oli jokseenkin eri mieltä ja kaksi ei osannut sanoa. Kahdeksan sanoi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja suurin osa eli 14 nuorta oli täysin samaa mieltä. Lisäksi lähes kaikki halusivat, että Teemailtoja järjestettäisiin jatkossakin. Vain yksi ei osannut sanoa, viisi oli jokseenkin samaa mieltä ja 23 täysin samaa mieltä.

Nuorten teemailtoihin osallistumiseen vaikuttivat ystävät, hyvä mainostus, lauantai-illan toiminta, tekemisen puute, työntekijä, kivat teemat, yhdessäolo, uuden kokeileminen ja suoritus isoskoulutukseen. Mainostus koettiin hyvänä ja teemailloista oli välittynyt kiva kuva. Myös teemojen aiheet saivat nuoret osallistumaan iltoihin. Lauantaiksi rakennettu toiminta mahdollisti seurakunnan toimintaan osallistumisen myös viikonloppuisin ja näin ollen ehkäisi tekemisen puutetta. Työntekijä koettiin sekä osallistavaksi että mukavaksi. Lisäksi palautekyselyissä mainittiin uuden kokeileminen ja isoskoulutukseen kuuluva suoritusmerkintä.

Nuorten toimintaan osallistamisesta todettiin, että se oli tosi hyvä juttu, loistavaa ja mahtavaa. Suunnitteluun osallistuminen koettiin hyväksi, sillä toimintaan ei ollut valmista kaavaa, vaan nuoret saivat tehdä sitä, mikä heitä kiinnosti. Nuorten kuunteleminen ja yhdessä suunnittelu olivat mahtavia ideoita. Kyselyssä todettiin myös, että nuorille järjestettävässä toiminnassa nuorten osallistuminen suunnitteluun pitäisi olla itsestäänselvyys.

Parasta teemailloissa tuntui olevan ystävät, tunnelma, rento ilmapiiri, iloinen meininki, yhdessäolo, yhdessä tekeminen, hauskat aiheet, monipuolisuus, teemaan liittyvän toiminnan tekeminen, itsensä toteuttaminen ja oleskelu sekä hyvä ajatus siitä, että nuoria osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Teemailtojen kehittämistehtäviä voisivat mahdollisesti olla yhteisen aloituksen korostaminen ja tiedotuksen parantaminen. Kyselyssä nuorilla oli myös mahdollisuus sanoittaa omia ajatuksiaan vapaasti teemailtoihin liittyen. Kohdasta nousi esille muun muassa hyvän työn tekeminen, toiminnan jatkuvuus ja onnistuvuus sekä kiitoksen antaminen. Teemailtojen palautekyselyn yleisarvion keskiarvo asteikolla 1-5 oli 4,4.

Lisäksi koin jokseenkin tarpeelliseksi arvioida teemailtojen onnistuvuutta myös niiden työntekijöiden näkökulmasta, jotka seurasivat toiminnan kulkua kauden mittaan. Kaikki Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotiimin työntekijät olivat erittäin tyytyväisiä toiminnan toteutukseen ja ylipäättään ideaan sen järjestämisestä. He eivät osanneet sanoa toimintaan liittyviä kehittämistehtäviä, vaan olivat kiitollisia siitä, mitä teemaillat toivat muun toiminnan lisäksi. Työntekijät toivoivat myös, että toiminta jatkuisi sekä mahdollisesti myös vakiintuisi osaksi nuorisotyön toimintaa.

11 POHDINTA

11.1 Opinnäytetyön työstäminen

Koin opinnäytetyön työstämisen mielekkääksi. En tarkoita sillä sitä, että kaikki olisi ollut erityisen onnistunutta tai ihanaa, mutta loppujen lopuksi opin todella paljon opinnäytetyöprosessin aikana. Teoriaan perehtyminen sai minut kiinnostumaan asioiden selvittämisestä, jotta ymmärtäisin tilanteita mahdollisimman hyvin. Iltojen toteutus oli erittäin mielekästä, ja oli hienoa nähdä, kuinka nuoret ottivat teemaillat hyvin vastaan sekä osallistuivat niihin kiitettävien osallistujamäärin. Sain hyödyntää omaa osaamistani ja luoda jotain uutta, mistä voi olla hyötyä tuleville ammattilaisille, muille työntekijöille ja nuorille. Syvensin myös jo olemassa olevaa tietämystäni. Teemailtoja ja opinnäytetyötä työstäessä oma kiinnostus aiheetta kohtaan kasvoi ja olen vielä innokas kehittämään teemailtojen runkoa eteenpäin. Aion käyttää teemailtojen rakennetta työssäni jatkossakin. Teemailtojen toimivuuden vuoksi järjestämme kyseistä toimintaa myös ensi vuonna.

11.2 Tavoitteiden toteutuminen käytännön ja teorian valossa

Tavoitteet toteutuivat mielestäni oletetulla tavalla. Teemaillat osallistivat nuoria kyseiseen toimintaan, sillä osallistujia oli mukavasti. Iltoihin osallistui noin 4–21 nuorta, mutta osallistujamäärän keskiarvo oli 11,5. Yhteensä teemailtoihin osallistui yli 60 nuorta. Peilattaessa osallistumisaktiiviteettiä muussa toiminnassa mukana oleviin nuoriin, on kyse melko vähäisestä osallistujamäärästä. Ongelmana oli se, että kaikki suunnitteluillassa mukana olleet nuoret eivät sitoutuneet toimintaan. Rantala (2011, 139) kuitenkin toteaa, että osallisuuteen kuuluu, että nuori voi itse määrittää oman osallistumisensa tason, joten nuori voi olla yhteisössä aktiivinen tai passiivinen osallistuja. Kuitenkin uusien nuorten mukaan tuleminen vielä myöhemmin mahdollisti myös osallisuuden tunteen. Passiivinen osallistuminen voi myös tukea ja edesauttaa osallisuuden tunnetta, esimerkiksi silloin kun nuori tutustuu uuteen yhteisöön, vaikka täydelliseen toteutumiseen tarvitaan kui-

tenkin suunnittelun ja toteuttamisen mahdollisuus (Rantala 2011, 140). Osallisuuden vahvistaminen toteutui etenkin suunnitteluillassa, mutta koen, että sitä tapahtui muissakin illoissa, sillä nuoret ovat saaneet olla itse koko ajan tekemässä erilaisia asioita, joita he ovat halunneet tehdä.

Koen, että illoissa oli sopiva määrä osallistujia ja etenkin kohtaamisen kannalta määrä oli erittäin otollinen. Jos nuori ei seurakunnan toiminnassa koe tulleen kohdatuksi, hän ei välttämättä jää seurakunnan toimintaan (Kohtaamisen kirkko 2014, 4). Näin ollen, jos osallistujamäärä olisi ollut huomattavasti suurempi, kohtaaminen olisi mahdollisesti kärsinyt. Myös yhdessäolo vahvistui iltojen edetessä ja turvallinen ilmapiiri rakentui kerta kerralta paremmaksi, sillä nuoret tulivat toisilleen tutuiksi. Ryhmä ja siihen kuuluminen antavat nuorelle turvallisuuden tunnetta ja ennen kaikkea seuraa (Paananen 2005, 25).

Hengellisen kasvun ja nuorten oman minuuden vahvistumisen tavoittelemisen tulivat esiin iltojen aiheissa, mutta ei voida osoittaa, kuinka kyseiset tavoitteet todella toteutuivat. Oletuksena on kuitenkin se, että nuorilla tapahtui kehitystä kyseisissä tavoitteissa. Lisäksi voin sanoa, että lähes jokainen teemailtoihin osallistunut nuori oppi jotakin uutta joko teemoista, hartauksista tai itsestään. Hengellisessä kasvussa murrosikäiselle on tyypillistä haluta kokea samanlaisuutta muiden kanssa ja siksi kristittyjen yhteys on uskonelämän kasvamisen ja kehittymisen kannalta erittäin merkityksellistä, jolloin voi uskoa yhdessä toisten kanssa. Nuori ei ole ajattelultaan vielä niin kehittynyt, että kykenisi katsomaan uskoaan ulkopuolisen silmin ja siksi luotettavien opettajien ja ohjaajien merkitys on suuri ja mikäli ryhmällä on nuoren kanssa yhtenevä uskonkäsitys, on sitoutuminen yhteisöön vahvempaa. (Kinnunen 2011, 40–41.) Omaan minuuteen liittyen ystävien avulla voi löytää omat vahvuutensa, ajatuksensa, arvonsa ja pitämisensä (Pruuki 2008a, 92).

Kunkin teemaillan teoreettisista lähtökohdista nousevat erityistavoitteet toteutuivat käytännössä. Teorialla oli suuri merkitys iltojen rakentumisessa ja itse toteutuksessa.

11.3 Kehittämishankkeen toimivuus ja kehittämideoita

Teoreettisten lähtökohtien ja nuoria kiinnostavien asioiden pohjalta rakennettu kehittämishanke oli toimiva. Nuorisokulttuurin kautta osallistava, kulttuurinen nuorisotyö asetti nuorille mahdollisuuden osallistua toiminnan suunnitteluun ja mieluisten iltojen järjestämiseen. Teemaillat olivat onnistuneita ja aiheet olivat nuorille mielenkiintoisia. Kuitenkin jatkossa nuoria voitaisiin osallistaa entistä enemmän siten, että teemailltojen suunnittelu ja toteutus tapahtuisivat alusta loppuun nuorten panoksella. Näin ollen nuoret voisivat täysin vapaasti suunnitella teemat ja niiden sisällöt, sekä mahdollisesti ottaa myös vastuuta asioiden toteuttamisesta, jolloin työntekijälähtöisyys vähenisi. Tämä tosin vaatii toiminnan vaikiintumista nuorisotyöhön.

11.4 Oma ammatillinen kasvu

Oma ammatillinen kasvuni oli jopa huomaamattani merkittävän suurta. Yksinkertaisesti teoriakirjallisuuteen tutustuminen sai minut ajattelemaan asioita enemmän. Teoriakirjallisuudesta löytyi ammatillisesti kehittävää luettavaa kuten myös kirkon erilaisista strategioista ja asiakirjoista. Koen kaiken tämän antaneen minulle arvokasta ja ajankohtaista tietoa, josta on varmasti hyötyä myös käytännön työssä. Onnistuin nimittäin viemään teorian käytäntöön perusteellisen teoriaan perehtymisen kautta. Siten myös työn ja ammatillisuuden itsevarmuus kasvoi. Opinnäytetyön kautta sain varmuutta siihen, että kirkon nuorisotyönohjaajan ammatti voisi olla kutsumus.

Sain ajankohtaista tietoa kentältä, ja pääsin näkemään hieman sitä, mitä nuoret toiminnasta ajattelevat, mitä he siltä toivovat ja mikä heidän osallistumiseensa vaikuttaa. Tietyntyyppisen toiminnan toteuttaminen kasvatti myös luovuutta. Olen paljon avarakatseisempi asioille, joita toteutettiin. Koen, että omat ennakkoluuloni joitain asioita kohtaan ovat vähentyneet ja hyväksyn huolettomammin esimerkiksi sellaisia menetelmiä, joita en itse välttämättä käyttäisi. Sain itse kehittämistehtävästä myös tukea kehittävään työotteeseen. Opin, miten voin itse tehdä työtäni

tulevaisuudessa niin, että se tukisi nuoria osallisuudessa seurakuntaan ja heidän aktiivisessa roolissaan seurakuntalaisina.

LÄHTEET

- Aaltonen, Marjo; Ojanen, Tuija; Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2003. Nuoren aika. Helsinki: WSOY.
- Ahonen, Markus & Jalava, Juuso 2013. Taiteen ja luovan ilmaisun hyödyntäminen lasten ja nuorten psykiatrisessa osastohoidossa. Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://theseus32-kk.lib.helsinki.fi/handle/10024/58905>
- Anttila, Annikki; Haapanen, Sinikka; Myyrä, Reetta; Mönttinen, Pekka & Parviainen, Sari 2012. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen kulttuurisessa nuorisotyössä. Helsinki: Nuorisoasiainkeskus.
- Bardy, Marjatta 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvointin laitos.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä – Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Enckell, Lisa 2007. Kuunteleeko kukaan puhettasi? Kuinka saada viesti perille. Helsinki: Kirjapaja.
- Fitzsimons, Annette 2011. What is empowerment? Teoksessa Annette Fitzsimons, Max Hope, Charlie Cooper, & Keith Russell (toim.) Demokratiaoppitunti. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 3.
- Gretschel, Anu 2008. Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 244–245.
- Gretschel, Anu; Kiilakoski, Tomi & Nivala, Elina 2012. Osallisuus yksilön ja yhteisön suhteena. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 16.
- Harviainen, Tuomas; Meriläinen, Mikko & Tossavainen, Tommi (toim.) 2014. Pelikasvattajan käsikirja. Pelikasvattajien verkosto.

- Heikkilä, Joni 2015. "Saataisko mekin sanoo?" : Lasten ja nuorten toimintatuokiot osallisuutta lisäämässä Loimaan seurakunnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/handle/10024/87404>
- Heikkinen, Hannu 2004. Vakava leikkilisyys – Draamakasvatusta opettajille. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Heikkinen, Hannu 2005. Draamakasvatus – opetusta, taidetta ja tutkimista! Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Honkasalo, Veronika; Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Horelli, Liisa; Sotkasiira, Tiina & Haikkola, Lotta 2004. Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa Kari Paakkunainen (toim.) Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku – nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 135–137; 229–230.
- Itkonen, Satu 2011. Taidekuvan äärellä. Katso, koe, jaa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kallinen, Eija & Huttunen, Timo 2005. Ennen meitä – 100 vuotta kristillistä nuorisotyötä. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 295–296; 306; 310.
- Karvonen, Marja-Liisa & Liljendahl, Tarja 2005. Nuoren kirkko 2015. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 311–312.
- Kinnunen, Saara 2011. Lapsen hengellisen elämän tukeminen. Helsinki: Uusi Tie.
- Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2010. Arki hallintaan – nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turku: KOTA – lasten ja nuorten hyvinvointi ry.
- Kohtaamisen kirkko 2014. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Komulainen, Timo; Peltola, Lauha; Perälä, Maaria; Ranta, Iiri; Ripatti, Jaakko; Särkiö, Riitta & Tiensuu, Kyllikki 2005. Seurakuntalaisen käsikirja. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Koponen, Pia 2004. Improkirja, Mitä yhteistä on filosofialla, pullopersesialla ja vapaalla pudotuksella? Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen: muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Köykkä, Arto 2005. Varta vasten 2. Helsinki: Lasten keskus.
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: LK-kirjat.
- Lapset & media – Kasvattajan opas 2014. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö.
- Launonen, Pekka 2004. Nuorisonohjaajasta nuorisotyönohjaajaksi – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyönohjaajien koulutus ja ammattitaidon muuttuvat tulkinnat 1949 – 1996. Helsinki; Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Lehtonen, Lauri 2013. Nuoret seurakunnan toiminnan kohteina vai aktiivisina toimijoina?: Nuorten osallisuus seurakunnissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/handle/10024/56794>
- Luodeslampi, Juha & Karjalainen, Jukka-Mikko 2005. Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 119–126.
- Malkavaara, Mikko 2011. Osallisuus ja ihmisen arvo Raamatussa. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, 91.
- Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö 2007. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Maukonen, Jarkko 2005. Musiikki nuorisotyössä. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 156–164.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.). Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 64; 66–67; 77–81.
- Myllyniemi, Sami 2009. Aika vapaalla – Nuorten vapaa-aikatutkimus. Helsinki: Opetusministeriö: Nuorisotutkimusverkosto.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, 16 & 18.

- Mäki, Silja 2009. Itsetuntoa ja inspiraatiota draamasta. Teoksessa Pirjo Arvola & Silja Mäki (toim.). Tarina tukee lasta opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 2. Porvoo: WS Bookwell Oy, 254 & 257.
- Nivala, Elina 2010. Lapsen oikeudet osallisuuden perustana. Teoksessa Tanskanen, Ilona – Timonen-Kallio, Eeva (toim.). Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Tampere: Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print Oy, 10–11; 16.
- Nuoret seurakuntalaisina 2012. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 2012:6. Tähtäpäätä, Ari; Taavitsainen, Tiina; Lehtinen, Katja; Kallinen, Eija; Ojala, Sami; Jutila, Juha; Syrjä-Turpeinen, Sirpa; Tukeva, Pekka & Lampenius, Simon. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Nurmi, Jan-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Nurmi, Jan-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2010. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Nurmi, Suvielise 2011. Johdanto. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, 6–7.
- Nurmiranta, Hanna; Leppämäki, Päivi; Horppu, Sari 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhemmuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Opetushallitus 2011. Lapset ja nuoret mediaosallistujina. Osallistumista tukevan mediakasvatuksen toimintaohjelma. Raportit ja selvitykset 2011:28. http://www.oph.fi/download/139651_Lapset_ja_nuoret_mediaosallistujina.pdf
- Paananen, Terhi 2005. Nuorteniltojen puolesta. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 25; 109–117.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, Jouko 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat.
- Pruuki, Heli 2008a. Nuorten sielunhoidon käsikirja – Nuori ja kaverisuhteet. Helsinki: LK-kirjat.
- Pruuki, Lassi 2008b. Ilo opettaa tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima Oy.

- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat.
- Pulkamo, Hannele 2008. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: Vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy, 496–498.
- Puuronen, Vesa 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rahja, Rauna (toim.) 2013. Nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa. Media-kasvatusseura ry.
- Rantala, Kaisa 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun – Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, 139–140; 143; 145.
- Rautiainen, Pasi & Nyman, Susanna 2015. Nuorten elämysryhmä – Nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden tueksi: ”Ennen odotin perjantaita, nyt olen odottanut maanantaita”. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäyte-työ. <https://www.theseus.fi/handle/10024/89506>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a. Aamenesta öylättiin - Nuorisotyö. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Nuorisoty%C3%B6>.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b. Sakasti – Nuorisotyö. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content29355F>
- Suomen Nuorisovaltuustojen liitto – Nuva ry 2013. <http://www.nuva.fi>
- Suomalaisen ruokakulttuurin edistämishjelma 2010. http://www.sre.fi/ruoka.fi/www/fi/ajankohtaista/lehdistotiedotteet.php?we_objectID=203
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2015. <https://www.thl.fi/fi/>
- Tuovinen, Ulla 2003. Musiikkikasvatus. Teoksessa Erkkilä, Lasse; Tuovinen, Ulla; Tuppurainen, Erkki (toim.) Kirkkomusiikin käsikirja. Jyväskylä: Kirjapaja, 435–444.
- Uusitalo, Tuula 2007. Nuoruusajan yksinäisyys. Teoksessa Kaarina Määttä (toim.). Helposti särkyvää – Nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja, 24; 26–28.

- Verke – Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus; Lauha, Heikki (toim.) 2014. Nuorisotyö pelaa. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy.
- Vilmilä, Fanny 2015. Lapsi + media + kasvatus – Mediakasvatuksen tutkimuksellinen kehittäminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Yeung, Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden yhdistys YTY ry.

LIITE 1: PALAUTEKYSELY

Mihin teemaitoihin olet osallistunut?

Ympyröi niiden teemaitojen päivämäärät, joihin olet osallistunut.

22.2. Suunnittelu

- Muiden teemaitojen suunnittelu ja sisältöehdotusten äänestys.

21.3. Tietovisa

- Raamatun tarinat, henkilöt ja Nuoren seurakunnan veisukirja pantomiimin keinoin.

24.4. Teatteri

- Improvisaatioharjoitteita, jotka pohjautuivat Putous –ja Vino Show –ohjelmiin.

23.5. Media

- Rippikoulun jälkeisen nuorisotyön mainosvideon suunnittelu ja kuvaaminen.

13.6. Jokeri

- Keskustelua nuorten hengellisyydestä ja siihen liittyvän Action Track –radan suorittaminen.

11.7. Peli

- Konsoli- ja lautapeliä pelaamista.

22.8. Musiikki

- Nuoren seurakunnan veisukirjan laulujen laulaminen ja levyraadin pitäminen.

19.9. Elokuva

- Elokuva Exodus: Gods and Kings, joka pohjautuu Raamatun kertomukseen Mooseksesta ja hänen tehtävästään viedä israelilaiset luvattuun maahan.

17.10. Ruoka

- Pizzaa ja mokkapaloja Kalevan kirkolla.

7.11. Askartelu

- Joulukorttien ja tulevaisuuden haavekarttojen askarteleminen.

Arvioi seuraavat väittämät asteikolla 1-5.

1. Täysin eri mieltä 2. Jokseenkin eri mieltä 3. En osaa sanoa 4. Jokseenkin samaa mieltä 5. Täysin samaa mieltä

Sain vaikuttaa teemailtojen suunnitteluun ja toteutukseen.

1   2   3   4   5

Teemailtoihin osallistuminen oli mieluista, vaikka en osallistunut suunnitteluun.

1   2   3   4   5

Teemailtojen aiheet olivat minulle mieluisia.

1   2   3   4   5

Koin, että ilmapiiri oli turvallinen.

1   2   3   4   5

Opin teemailloissa ...

a) uusia asioita

1   2   3   4   5

b) uusia taitoja

1   2   3   4   5

c) jotakin uutta itsestäni

1   2   3   4   5

Teemailloista tiedottaminen oli selkeää ja riittävää.

1   2   3   4   5

Haluaisin, että teemailtoja järjestetään myös jatkossa.

1   2   3   4   5

On hyvä, että toimintaa järjestetään myös viikonloppuisin.

1   2   3   4   5

Mikä sai sinut osallistumaan teemailtoihin?

Mitä mieltä olet siitä, että nuoret saivat osallistua suunnitteluun?

Parasta teemailloissa oli...

Teemailloissa täytyisi kehittää...

Haluaisin vielä sanoa...

Teemailtojen yleisarvosana asteikolla 1-5, ympyröi.

1. En pitänyt lainkaan

3. En osaa sanoa

5. Pidin todella paljon

1

2

3

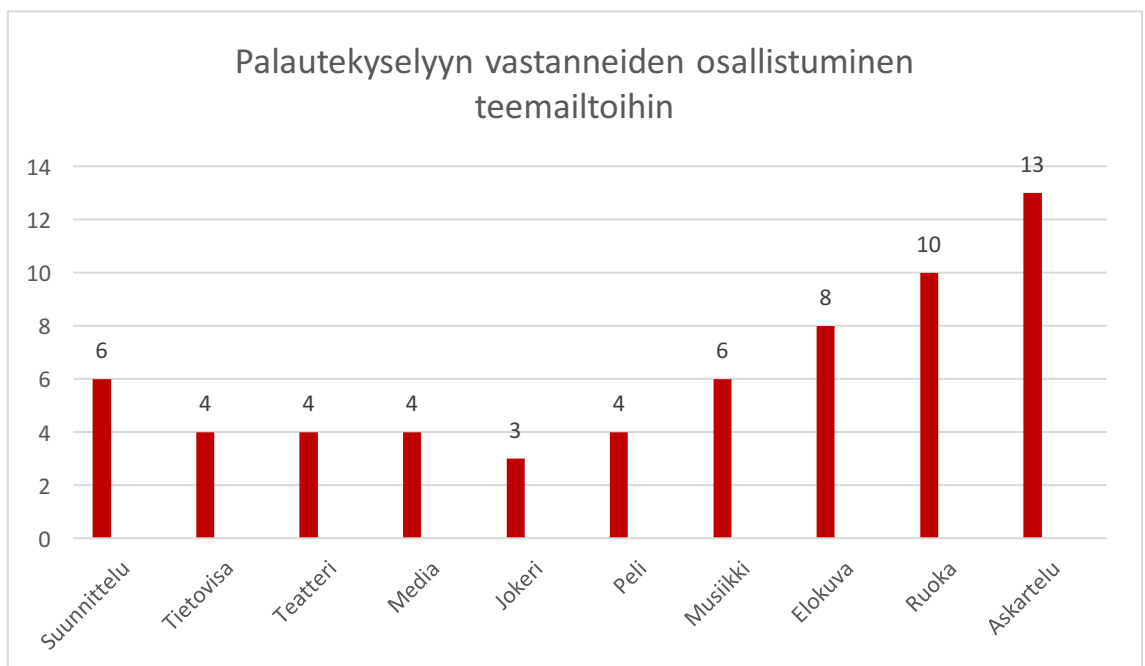
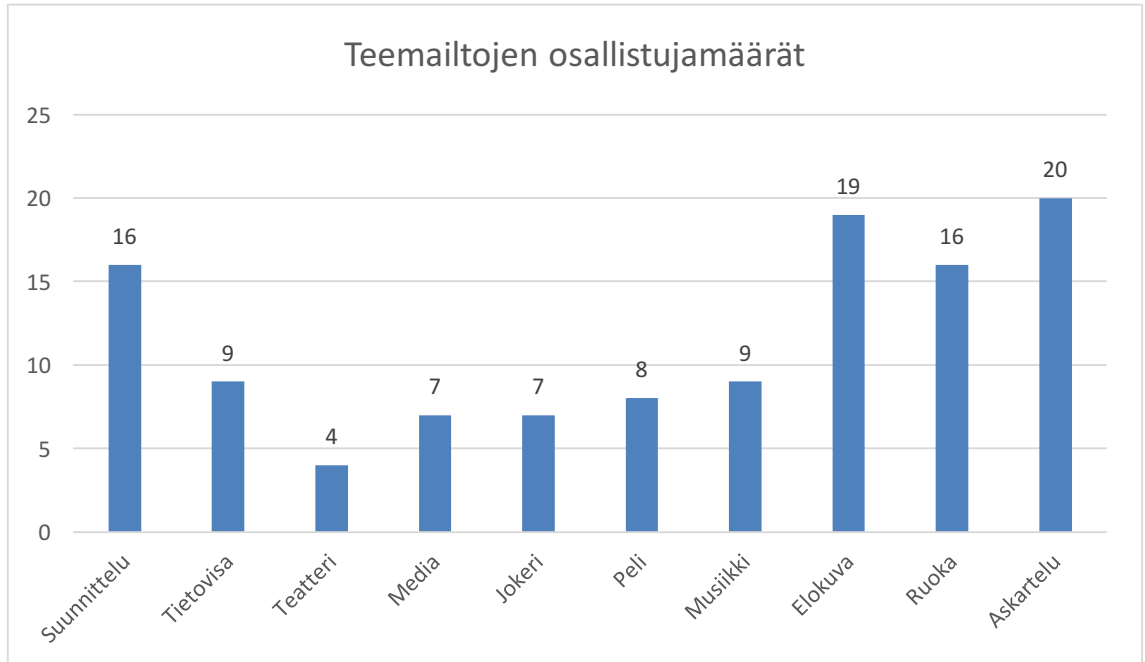
4

5

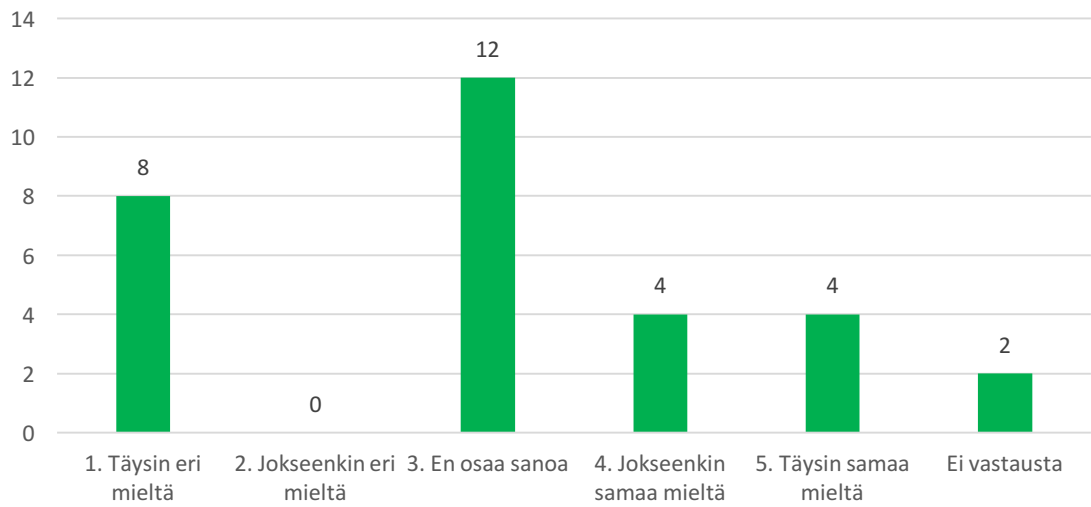
Kiitos palautekyselyyn vastaamisesta!

Noora Soukkio

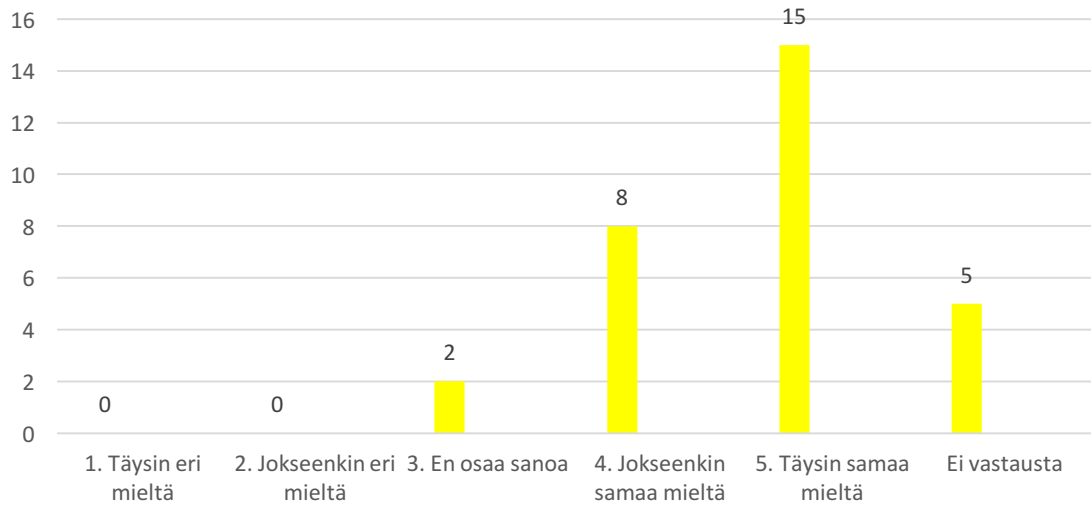
LIITE 2: PALAUTEKYSELYN VASTAUSTAULUKOT

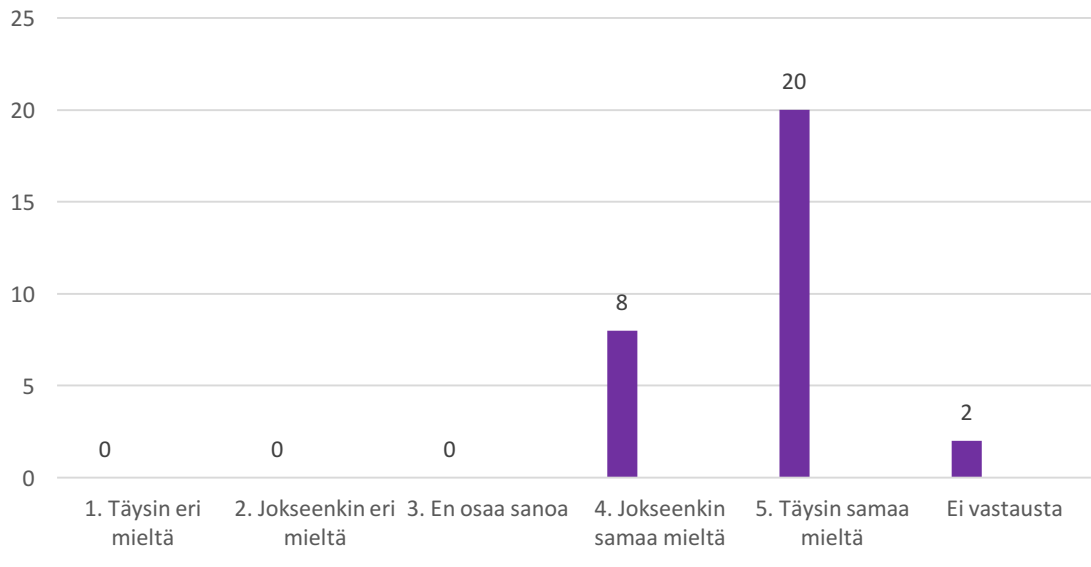
"Sain vaikuttaa teemailtojen suunnitteluun ja toteutukseen."

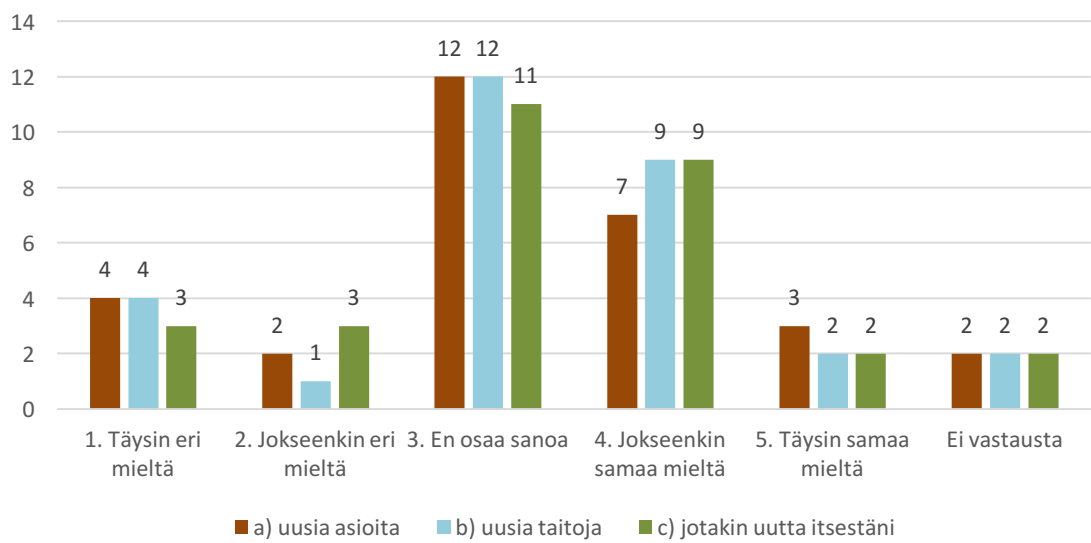
"Teemailtoihin osallistuminen oli mieluista, vaikka en osallistunut suunnitteluun."

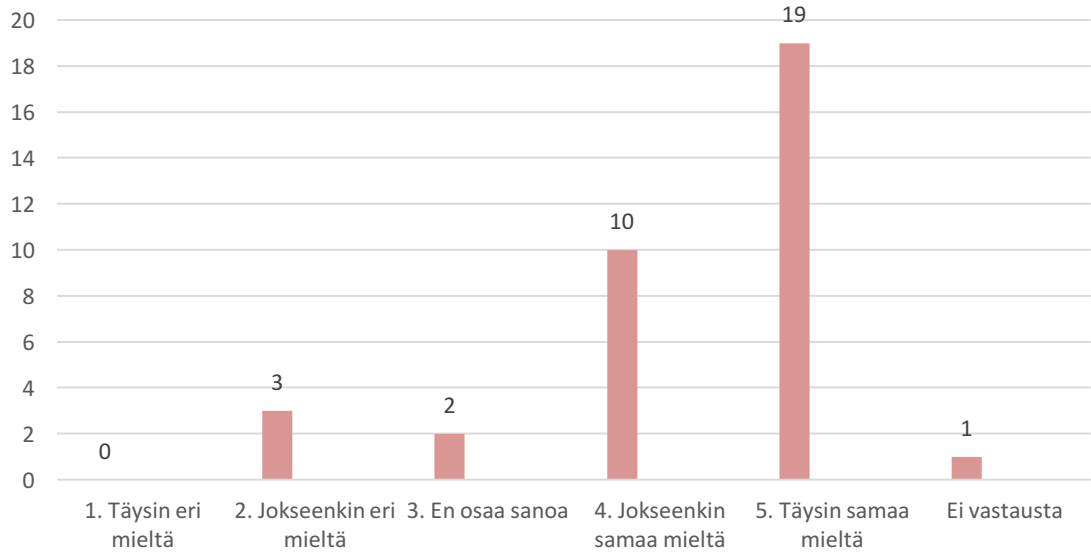
"Koin, että ilmapiiri oli turvallinen."

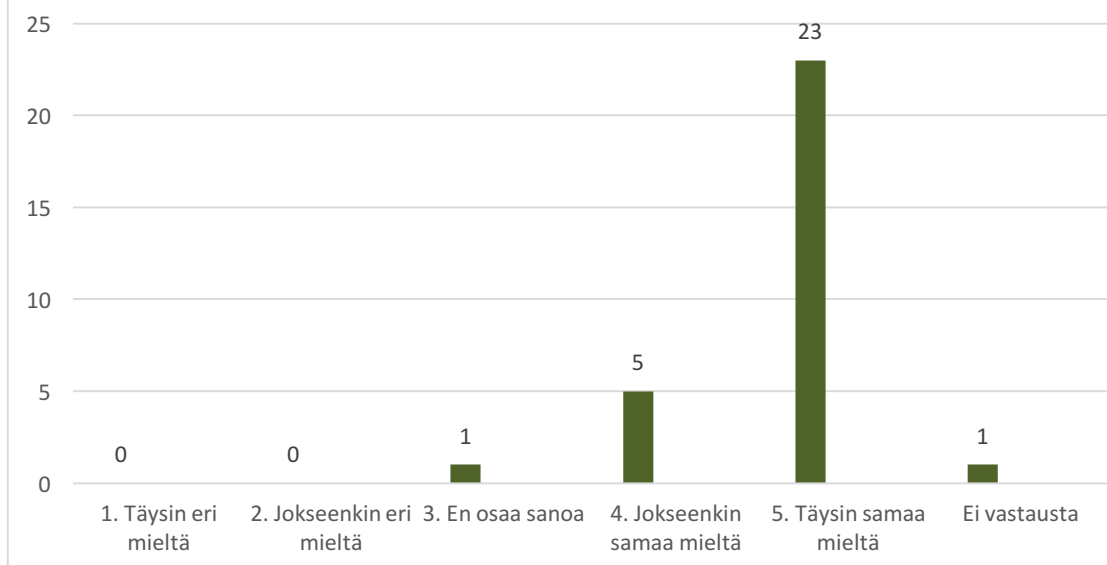
"Opin teemailloissa..."

"Teemailloista tiedottaminen oli selkeää ja riittävää."

"Haluaisin, että teemailtoja järjestetään myös jatkossa."

Teemailtojen yleisarvio

